

ABONAMENTUL

Anul . . . 28 Cor.

Pe un jum. . . 14 "

Pe o lună . . . 2-40 "

Num. de Duminecă

pe un an . . . 5 Cor.

Pentru România și

America . . . 10 Cor.

Num. de zi pentru Ro-

mânia și străinătate pe

un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de
schimb costă fiecare șlr 20 H.
Manuscrisurile nu se ina-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Încă un nesucces.

Eri s'a isprăvit discuția mesajului. Majoritatea a obținut cel dintâi »succes« : proiectul ei de răspuns la mesaj a fost votat de cameră iar proiectele opoziției au fost respinse. La votare s'a ridicat un codru de deputați guvernamentali votând pentru proiectul lor.

Dacă însă *alci* guvernul a învins, nu se poate mândri cu acelaș succes la bilanțul discuției. Timp de două săptămâni de când se vorbește, nu s'a discutat decât despre abuzurile și nelegiuirile alegerilor. O discuție asemănătoare s'a văzut acum vre-o 15 ani, când după alegerile faimoase, făcute de *Antffy* și *Ieszenszky*, opoziția decimată, abea intrată în parlament, a atacat guvernul cu mare furie pentru ilegalitățile prin care și-a creat majoritatea de-atunci.

Acum discuția a fost pare-că mai liniștită. Dar prin cuprinsul ei, nu a fost mai puțin gravă și dăunătoare majorității și guvernului. Nenumărate cazuri de ilegalități au fost înșirate de puțini oratori ai opoziției. Din partea partidului național au vorbit doi oratori, dnii *Dr. Teodor Mihali* și *Dr. Șt. C. Pop*. În situația de azi, glasul lor a avut autoritate și mai mare. Lipsind din cameră mulți din ceilalți reprezentanți ai partidului național, mulțămită d-lui *Ieszenszky*, oratorii aceștia au avut o sardonică și mai grea pe care au împlinit-o cu credincie.

Bilanțul discuției nu poate fi decât o sentință de moarte morală a acestei majorități.

Născută din corupțiune, și din violarea legilor și din cea mai adâncă decădere a libertăților publice, ea nu poate avea simpatii și rădăcini nici în opinia noastră publică, nici în cea ungurească. Un sentiment de amărăciune și ură s'a îngrămădit în sufletele poporației de orice naționalitate și focul ce arde supt spuză va trebui să răsară din nou ca o flacără mare și mistuitoare.

Spre a slăbi impresia acuzelor compromițătoare ale minorității, majoritatea a aergat la un truc banal și ieften. Prin oratorul ei de căpetenie, contele *Tisza*, a dat discuției altă îndrumare: a pus chestia națională pe tapet. Ideia »păcii« și »înfrățirii« a fost din nou lansată de acest om reprezentativ al oligarchiei reacționare și șoviniste. Am arătat pe ce baze false și nesincere încearcă contele *Tisza* să-și așeze pacea și cât de problematice sânt concepțiile ce ne fâgăduiește în schimbul »păcii«.

Discursul contelui *Tisza* a fost o încercare. El a căutat de-o parte să producă între noi o diversiune, momind clerul înalt să intre cu el în tratative și să se preteze la o acțiune antinațională. De altă parte el a căutat să determine prin o argumentație sofistă și perfidă cercurile oficiale din România contra politicii naționale românești din Ungaria.

Constatăm în mod neîndoios că apucăturile aceste de o șiretenie naivă ale contelui Tisza nu au izbutit. Prelații români nu au dat contelui *Tisza* nici un răspuns, dovadă că nu vor să-și părăsească atitudi-

nea de rezervă și că recunosc în mod tacit că nu iei, ci partidul național ieste chemat a conduce afacerile de ordin politic. Numai dela doi prelați avem declarații pronunțate, din Sibiiu și din Caransebeș, dar și glasurile aceste resping »pacea« propusă de *Tisza* ca fiind fără valoare practică și cuprind recunoașterea pronunțată a partidului național ca reprezentantul intereselor politice ale poporului nostru. Ziarul mitropoliei din Sibiiu spune chiar că nici o comisiune de anchetă pentru soluțiunea chestiei naționale nu poate avea rost dacă nu cuprinde în rândul întâi pe deputații naționali.

Presa guvernamentală din România pă-ruse a șovăi o clipă după discursul contelui *Tisza*. Rezumatele telegrafice tendențioase, transmise din izvor unguresc, despre discursul — *Tisza*, au amăgit-o să creadă întâi că *Tisza* ar avea intenții sincere de împăcare. Presa ungurească începuse să jubileze. Dar bucuria i-a fost scurtă. Lumea din București s'a desmetecit repede. Sosind textul discursului, ori cine a putut constata cu ochii săi panglicăria pacifistă a contelui *Tisza*. În dosul ei se ascunde intenția sugrumării oricărei mișcări românești pe viitor, răscumpărată cu prețul unor »concesii« absolut derizorii și problematice. Ziarul oficios al guvernului român publică chiar azi o caracterizare a »marelui« discurs care înlătură pentru *Tisza* orice nădejde de aprobare din România.

Nesuccesul contelui *Tisza* se explică prin mijloacele greșite ce și-a ales. Nici unul din cei doi factori cărora s'a adresat nu pot

Scrisori din Paris.

Publicul și teatrul contemporan. — Părerile lui Anatole France. — Dela *Corneille* până azi. — France despre dramaturgia modernă.

Epoca în care trăim — și vorbesc mai ales de Franța — ar trebui numită epoca rampei. Nici odată, ca în ziua de azi, teatrul n'a fost mai frecventat, mai fecund, nici odată el nu s'a bucurat de atâta favoare din partea tuturor. Autorii dramaturgici sânt mai numeroși ca ori când; ei absorb aproape toate genurile literare: Romanul, poezia, și sine, sânt astăzi neglijate pentru teatru. Producțiunea dramatică e foarte bănoasă și mulți critici câștigă milioane pe urma ei.

Un fapt foarte ciudat caracterizează însă teatrul contemporan. Publicul, o repetăm, acordă scenei cea mai multă atențiune ca ori când și cu tot entuziasmul de care dă dovadă, el pare nemulțumit. Nemulțumirea lui nu e precisă, ea nu și face loc chip pozitiv și consistă mai mult într'un simț vag, penibil, ce nu se poate exprima în cuvinte. Publicul nu e satisfăcut de teatru, după cum are aparența; teatrul, cu toată rodnicia lui și reușește să-l adape sufletul dornic de comedie și de drame.

Care să fie cauza acestui *malaise*, intelectual?... De e vinovatul: publicul care nu știe ce vrea, sau autorii dramatice cari nu sânt la înălțimea cerută pe care mulțimea le încredințează? O chestiune penibilă și complicată; puțini eroi sânt aceia cari au răușit s'o rezolve... Caracteristic însă: cu toată predilecțiunea

noastră pentru teatrul modern, nici odată nu sântem mai fericiți ca după reprezentarea unei piese, a vre-unui autor vechiu și de mult clasat.

Și în fiecare zi așteptăm ca vre-un spirit mare și cu autoritate dintre cugetătorii contemporani să-și spună cuvântul în această chestiune. De mult așteptăm — dar în zadar. Acum puține zile însă acest important eveniment literar a avut loc. Și cel care a vorbit în numele atâtor obscuri, e nu mai puțin ca *Anatole France*, cel mai adânc, mai subtil și mai grațios scriitor al Franței în ziua de azi.

Interviewul cu *Anatole France* a apărut în *Comœdia*. Credem interesant să traducem câteva pasagii importante din părerea exprimată de ilustrul scriitor.

Dupăce mărturiseste toată iubirea pe care o poartă artel dramatice, care, a fost ilustrată. modern de *Eschyle* și *Shakespeare*, *Anatole France* trage o linie dela teatrul din veacul XVII-lea și până la teatrul modern:

»Am avut în Franța, în veacul XVII-lea o minunată înflorire dramatică. Ce admirabil, uluitor și seducător e geniul lui *Corneille*! El a fost cel mai abil dramaturg și poetul cel mai bogat. În ce privește amploarea, varietatea și numărul stilului său, el este mai mare ca *Racine*, mai puțin abundant, mai sobru decât autorul lui *Athalie*. Sânt în operele lui *Corneille* perle de cuvinte și de ritmuri, cari fac deliciile noastre, după cum făceau și deliciile contemporanilor săi. S'a vorbit de retorica lui *Corneille*. *Corneille* nu e de fel retor. El e de o elocvență cerească și sponta-

nee și ajunge, fără efort, la lirismul cel mai pur.

»Și cu toate acestea, când compar geniul lui *Racine*, cu darul său de divlnațiune care atinge miracolul, îmi dau seama ce imensitate îi separă. Cu *Racine* atingem perfecțiunea, culmea spiritului francez! Cât de greoaie și brutale ne apar eroinele lui *Corneille* pe lângă ființele pline de grație și de farmec ale lui *Racine*. Cât de bine exprimă *Racine* sufletul, tristețea lor, cât de adevărate le face, fără să recurgă la subterfugii psihologice, nici la avânturi oratorice. Numai inima lor vorbește, cu blânda și bogata inconștiență a pasiunii.

»*Molière*? Nu voi contesta nici o clipă grandoea lui, și cu toate acestea cu el începe decadența. El n'are nici armonia, nici gustul suprem al lui *Racine*, lui îi lipsește magnificența verbală și sentimentul eroic al lui *Corneille*. Un veac abea după *Molière* găsăm iar un autor dramatic de rasă mare: *Beaumarchais*. Apoi vine romantismul și arta sa dramatică pretențioasă, vulgară, umflată și discordantă. Teatrul lui *Victor Hugo* îmi apare ca o caricatură a caricaturilor. El parodiază totul, falsifică gesturile și sentimentele, acumulează antitezele, insultă bunul simț, rănește spiritul și umanitatea. Teatrul lui *Hugo* îi descurajează pe toți admiratorii săi cari știu să rămână clar văzători.

»Teatrul burghez al lui *Augier*, piesele cu teză și cu predică ale lui *Dumas* fiul încă displac. Un autor comic bunicel e *Labiche*, dar mediul pe care l studiază e de o banalitate dezesperantă.

»În ziua de azi, cu toată abundența de opere dramatice, autorii noștri nu renoesc nimic, nici

să conducă partidul, dimpotrivă partidul are toate mijloacele înrâuririi morale asupra lor. Arhiepiscopul care ar încerca o politică contra partidului, ar risca să se expună oprobiului public și și-ar pune în joc tot prestigiul și autoritatea persoanei și clerului său. Din un conflict dintre popor și biserică, bazele acestei din urmă ar eși slăbite și sguduite și înverșunarea elementului miresan ar putea să ducă la efecte incalculabile pentru biserică.

De altă parte un guvern românesc care ar încerca să ne sacrifice guvernului unguresc, ar ridica toată opinia publică a regatului împotriva sa și credem că nu s'ar bucura multă vreme de roadele dulci ale puterii câștigate sau păstrate pe prețul acesta.

Din amândouă locurile, unde s'a adresat, contele Tisza a primit prin urmare și a trebuit să primească un refuz categoric. Presa ungurească și după ea cea evreiască din Viena poate să-și mai amăgească cititorii câțva timp cu aparența unui succes pentru Tisza, noi însă cari urmărim acțiunea de aproape, vedem lucrurile așa cum sânt. Intriga ce s'a urzit s'a rupt și minele suterane ce s'au pus partidului național nu au explodat. Acțiunea de împăcare a eșuat cu desăvârșire, și cu toate aparențele contrare, partidul național a reperat o nouă biruință.

Era firesc să fie așa. Partidul nu-și hrănește existența dintr'o minciună, el nu-i o alcătuire moartă și meșteșugită, cum vor dușmanii lui să facă să se creadă. El răspunde unei nevoi reale, e un organism viu și cine vrea să încerce soluția chestiunii noastre, nu poate să nesocotească partidul, nu-l poate ocoli și înlătura ci trebuie să încerce soluția prin el și cu ajutorul lui.

Sântem deci la sfârșitul unei noi încercări de împăcare, la capătul unui nou nesucces pentru guvern. Se va mai scrie, se va mai vorbi de el, dar în fond acțiunea asta politică e isprăvită și înmormântată.

subiectele lor, nici concepțiunile ori tehnica lor. Ei lucrează veșnic după acelaș calapod învechit. Mărturisesc că mi place teatrul lui Henri Lavedan. Cel mai mare autor dramatic din zilele noastre e, după părerea mea, Paul Hervieu care excelează în arta de a face să țîșnească pasiunile și de a le confrunta.

Anatole France mai vordește după acela de influența exagerată ce se acordă teatrului asupra moravurilor. Scriitorul francez crede, din potrivă, că spiritele cele mai libere din toate timpurile au fost în totdeauna sacrificate hipocriei sociale. Scriitorii de teatru au fost oricând puși supt tutela publicului. Molière de pildă a fost, fără îndolală, spiritul cel mai degajat de erorile și fățarnicia veacului său. După câte știm din viața sa, el a fost un ateu îndârjit, foarte tolerant față de rătăcirile simțurilor și revoltele spiritului.

Cu toate acestea, citiți cu atențiune »Tartuffe«. Piesa aceasta e opera unui om de geniu, care a fost întotdeauna un supus perfect al marelui rege...

Cam acestea a spus, în rezumat, Anatole France, despre teatru. Și acestea nu sânt păre-

Fără a fi contribuit din parte-i la acest rezultat, partidul național a reperat totuși o biruință, arătând că este neînlăturabil și dovedindu-și soliditatea naturală a temeliiilor pe cari e așezat. Situația lui, bazele lui morale s'au întărit chiar fără conlucrarea lui, prin faptul singur al existenței sale.

Iar potrivnicii noștri ar putea să scoată un nou învățământ la capătul acestei încercări: că pentru soluția chestiei naționale alfa și omega, începutul și sfârșitul e la partidul național și fără de el nu se pot obține decât cele mai strălucite — nesuccese.

Și îl vor scoate, dacă vor voi, iar dacă nu — paguba nu poate fi a noastră.

»Pacea cu naționalitățile«. Chestiunea naționalităților a ajuns obiect de discuție serioasă nu numai în parlament, ci și în presa ungurescă. Câți chemați și nechemăți, toți oferă câte-o »soluție« și nu dovedesc decât că habar n'au de chestia noastră națională.

În numărul de Vineri al clericalului »Alkotmány« un oare care Zilahi Szöcs Géza publică un articol despre »Pacea cu naționalitățile«, în care vorbește numai de noi români și pornind din plângerea rostită de domnul Dr. Mihali în discursul său parlamentar că »orice am face noi, sânt unii cari nu ne slăbesc din epitetele de trădători de patrie« constată:

«Și într'adevăr sînt între români oameni cinstiți și de încredere. Amintesc spre pildă pe învățătorul gr. ort. român din Lugoj Gheorghe Joandrea, care la 8 Aprilie a rostit un discurs patriotic despre Széchenyi István. Acest om care de ani de zile luptă fără preget pentru înfrățirea romîno-ungurescă e vrednic de recunoștința fiecărui ungur. Astfel de bărbat a fost în trecut distinsul publicist... Cesar Boliac și e în prezent... Fabius Rezei, unul dintre conducătorii Ungariei de sud și sprijinitorul oricărei acțiuni patriotice, și un astfel de bărbat e înaintea tuturor dl Dr. Emil Babeș, distinsul autor al »Diagnozei«... etc.»

Joandrea... Cesar Boliac... Fabius Rezei... și Dr. Emil Babeș!

Rezolvirea chestiei naționalităților a ajuns în mâinile cele mai competente. De-acuma putem dormi liniștiți.

rile primulul venit. Negreșit că ilustrul scriitor nu vorbește decât de teatrul francez, — altfel ar fi pomenit de Goethe, având în vedere profunda admirație cu care vorbește el totdeauna despre luminosul genlu germanic.

Și în părerile sale despre teatrul francez, ne permitem să credem că autorul lui »Thais« nu vede cu obișnuita-i claritate. Părerea pe care o împărtășește în privința lui Molière (egalul lui Shakespeare și Goethe) nu poate fi părerea tuturor. Trecând la teatrul contemporan, credeam că acest teatru nu trebuie judecat cu atâta severitate, când trăește în veacul nostru Edmond Rostand, care, orice s'ar spune, el e cel mai mare autor dramatic pe care l-au avut francezii dela clasici, — și de care, colegul său dela Academie nici nu pomeneste. Nu pomeneste France nici de un alt dramaturg de mare talent, Georges de Porto-Riche. Iar întru cât privește pe Briex, părerea lui France nu e de loc acelaș cu sgo-motoasa părere a englezului Bernard Shaw.

Tristan.

D. N. Iorga despre cuvântarea de St. C. Pop. »Neamul românesc« scrie în ziarul său din urmă: »Oricine va recunoaște cursul ținut de d. Ștefan C. Pop în parlament din Pesta are o deosebită valoare.

Deputatul român a început cu o convingere care a impresionat pe dușmani: cu același suși Deak, marele Deak al maghiarilor, a viitorul Ungariei create de dînsul în discursul actual cu totul altfel decât filantropicul mareșal groful Tisza.

Ocupându-se de România, pe care zisul o lăudase cu perfidie, cerându-i să facă pace pe care o recomanda d. P. P. Carp, d. Ștefan C. Pop relevă că nu odată acea Românie, de »sele« cărela, — ce termin jignitor de pe de altă parte — se făcea a se bucura adevăratul șef al guvernului unguresc, a fost părăsită, în mare parte foarte grele, ca în acela al pierderii Buda-pestei de prieteneasca diplomație austro-ungară.

Și, în sfârșit, vorbitorul a dat la lumină loșii electorale de care presa nu se ocupase încă acum. Cine ar fi putut auzi fără indignare vestea țărănilor pe cari administrația li făcuse unul câte unul, li »osândește la moarte«, pe călău și-l »iartă« apoi în schimbul făgăduirii că vor vota pentru candidatul guvernamental.

Pentru că aduce fapte nouă, de o mare valoare în lupta ce poartă dîncolo românii, salutați cu bucurie acest inimos și substanțial discurs. Astfel vom face să crape beșicile de lașitate ale Bismarkilor maghiari!

Volnicii în Făgăraș. Joi s'au ținut înaintea judecătorului de instrucție din Brașov 13 români fruntași acuzați că au cântat, în congregația dela 25 Mai, »Teaptă-te Române«. Au fost citați de lașii: cob Macaveiu, vicar, I. Borzea, preot, Trandafir Dragomir, Arpașul inf., Cornea, Ileni, Ion Fulicea, Șineca, Moise Brumboiu, Toh. v., Ioan Bărbulescu, Viștea superioară, Alex. Șerban și Gheorghe Vasu, Voila, Alexandru Bugner, rom., Emilian Algea, Veneția inf., Căpitanescu pescu avocat și Dr. Nicolae Bolcaș didat de avocat în Făgăraș, — alături doi toți preoți.

Interogatoriul a fost scurt: cei acuzați au luat parte la congregație au mărit mândrie că au cântat imnul nostru, și au regretat — de-a nu fi luat parte la această frumoasă manifestație românească.

»Tribuna« nu greșește. Scriitorul »Tribuna greșește«, organul mișcării române greco-ortodoxe publică următoarele șire:

»Reproducându-ne articolul de fond din ziarul de Luni, în care află declarații făcute și pe deplin mulțămitoare, — »Tribuna« greșește că am propus guvernului convocarea unei comisiuni de anchetă cu excluderea deputaților naționaliști. »Tribuna« greșește. La așa ceva nu am gândit, ci ne-am gândit la o anchetă care să facă parte și deputații naționaliști, după ce reprezentanții legali de lașii de lașii poporului român din patria aceasta ei...

Constatăm că »Tribuna« n'a greșit întru cât în articolul reprodus de noi »Tribuna« scrie:

»Dacă pentru ajungerea la această țîșnire contele Tisza nu vrea să înceapă pertractații deputații naționaliști români, atunci mijlocul de a-l convinge să convocarea unei anchete, la care să fie chemați nu numai arhierii români, ci și fruntașii de al poporului etc...«

FABRICA DE OBLOANE
JALUSINE DE ESSLINGEN
CONTRA KAZELOR SOLAR
SI STORURI

RONA
ERNŐ
EUDAPEST
TELEFON 23-85

ZABELLA
UTGZA 47.

TELEFON 23-45.

Ne bucurăm însă că am dat prilej »Tel. Român« să revină asupra articolului său și să risipiască nedumeririle ce vor fi mai rămas între români în ce privește răspunsul lui și al celor din jurul lui — la apelul contelui Tisza.

Presa din România despre discursul lui Tisza. »Independența română«, organul francez al guvernului român, scrie:

»Presa română continuă cu comentariile asupra discursului contelui Tisza. Se poate zice că la noi presa l-a tratat rău. Fără îndoială nu pentru că n'ar dori toți, în mod sincer, ca între românii din Ungaria și ungurii să se ajungă la o înțelegere loială, ci pentru că în general se crede că supt aparențele conciliațiunii contele Tisza preconizează o politică șovină, care face cu neputință pacea pe care ar vrea s'o restabiliască. Și se mai întrebă presa română: Dacă Tisza nu vrea să trateze cu partidul, adică cu șefii partidului național-român, pe cari li denunță ca trădători, cu cine vrea să trateze? Cu clerul superior, adică cu Mangra? Dar însuși »P. Lloyd« a tras la îndoială autoritatea acestui prelat și a celorlalți de categoria lui! Bine a observat d. deputat Șt. C. Pop în răspunsul său dat contelui Tisza: Francisc Deak a tratat bine cu naționalitățile, fără ca prin aceasta să și fi pătat devotamentul său patriotic».

»Secolul« (liberal) scrie: »Mărturisim că prețul ce ni se cere (desnaționalizarea românilor din Ungaria) pentru convențiune e prea mare. Noi socotim dimpotrivă că importanța Regatului liber al României rezidă hiar în milioanele acestea de români cari ne înconjoară. Dacă ungurii ar fi destul de cuminiți să înțeleagă interesele lor, ar îngădui dezvoltarea națională și culturală a fraților noștri de peste munți».

Polonii contra rușilor. Pretutindeni între poloni, dar mai ales în Galiția se serbează aniversara de 500 de ani a luptei Grunwald în anul 1410, când polonii au biruit oastea tâmplarilor germani. Aniversara este un prilej pentru mari manifestări naționale polone. În Cracovia și Lemberg au loc mari serbări comemoative. Participă nenumărate corporații și deputații slave. Ungurii au trimis de asemenea o deputațiune de 100 de persoane, în frunte cu un vrednic reprezentant al rasei lor: Nagy György.

Primarul Cracoviei, Dr. Leo a fost anunțat de societatea culturală neo-slavă din Petersburg că va primi dela societate o adresă prin care va fi salutat cu prilejul serbării Grunwald. Dr. Leo a răspuns însă că nu va permite să se citească o adresă venită din Rusia. I-s'a obiectat că în cazul acesta societatea neoslavă nu va trimite la serbare o deputațiune, Dr. Leo a răspuns:

— Atât mai bine. Nu dorim și nici nu credem de folos ca o deputațiune rusă să vie la serbări.

Nu ne mirăm de declarația dlui Dr. Leo. E lucru știut că polonii nu pot erta rușilor asupra polonilor din Rusia și nu vor să știe de panslavism. Numa! la noi se mai găsesc oameni cu vederi politice ruginite cari vor să ne mai sperie cu gogorița panslavismului, spre a ne convinge că trebuie să ne lăsăm maghiarizați.

Plecarea dlui de Kiderlen-Wächter. Domnul de Kiderlen-Wächter a părăsit alaltăieri Bucureștii pentru a merge la Sinaia de unde la începutul săptămânii viitoare va pleca la Berlin. La înălți August d. Kiderlen va lua în primire noile sale funcțiuni în ministerul afacerilor străine.

El se va întoarce în țară în cursul lunii Septembrie, pentru prezenta a M. Sale regelui scrisoarea în care a fost rechemat. Noul ministru al Germaniei, d. Dr. Rosen, va sosi la București la începutul lunii Octombrie.

Audiența lui Khuen. Din Ischl se telegrafiază: Maj. Sa a primit azi la orele 12 în audiență pe ministrul-președinte ungar contele Khuen-Héderváry. Audiența a durat aproape o oră.

Contele Khuen Héderváry a comunicat a comunicat Maj. Sale demisia banului Croației, propunându-i să n'o primească Maj. Sa a aprobat propunerea premierului său.

După amiazi, contele Khuen s'a întors la Viena, de unde a plecat la moșia sa din Hédervár.

Răvaș de pe Câmpie.

Cum stăm. — O Reuniune a femeilor din Câmpie. — O comună vrednică.

Abla se va găsi un ținut locuit de români, despre care să se vorbească așa de puțin și să se scrie și mai puțin, ca despre Câmpie. Se părădează serbări frumoase prin diferite centre culturale mai însemnate; artiștii noștri chiar acum fac un turneu prin mai multe orașe, procurând momente plăcute inimilor românești. Dar Câmpia rămâne tăcută și rece. N'o ațerează viața frumoasă românească din alte părți și nu se prea însufleștește pentru lucruri mari, ideale românești. Poate vor contribui la aceasta și împrejurările între cari se află acest ținut, căci e ferit de orașe mai mari, e lipsit de lucruri mai însemnate și n'are locuri pitorești ori istorice, cari să atragă interesul turiștilor și atențiunea bărbatilor de știință.

Dar va contribui la tăcerea ce stăpânește Câmpia și lipsa de conducători, precum și puținul interes al conducătorilor ce se par că sânt. Cei cari ar putea să facă ceva, să deie un impuls pentru o mișcare în toate direcțiunile, se par de tot preocupați de afacerile lor particulare. Iar acei puțini, cari ar voi să lucreze mult, fiindcă n'au un conducător, care să le deie direcțiunea și în jurul căruia să se grupeze pentru a se sprijini împrumutat, plănuiesc numai să ajungă la un rezultat.

Astfel orice mișcare ce ar voi să se înceapă, — se poticnește. Și paguba e mare, căci păgubiște inteligența, care n'are prilej să se cunoască cum se cuvine și păgubește poporul, căruia nu l-se pot da sfaturile de cari are trebuință.

S'ar putea aduce, ca mijloc de activitate despărțimintele Asociațiunii. Ei dar e puțin interesul și față de acelea. Proprii ale Câmpiei sânt cu deosebire două despărțiminte: a Ludoșului și al Mociului. Și cu deosebire cel dela Mociu, se pare că stă de tot rău. Nici chiar comitetul nu-și poate ținea în ordine ședințele, pentru că membrii din comitet nu vreau să participe la ședințe. Apoi cu atât mai puțin pot să suceadă adunările generale. În anul trecut, ori unde s'a oferit să se țină adunarea, nimeni n'a voit s-o primească. În urmă totuși s'a ținut în Mociu, dar afară de directorul despărțământului, care ar lucra foarte mult pentru despărțământ, dacă ar avea cu cine, de preotul din Mociu, un om foarte harnic și cu inimă adevărat românească, de preotul tânăr din Sovat, care atunci s'a înscris ca membru și de câțiva tineri, absolut nimeni n'a mai luat parte! Așa încât, pentru a nu se da de rușine înaintea poporului, adunat în număr mare și care aștepta cu mare dor pe d-nii de român, să-i audă vorbind și să primească dela ei sfaturi folositoare, — a trebuit să se schimbe trebile și să se țină prelegeri populare.

Când astfel stăm, nu trebuie să ne mirăm, că nici scrieri, cari să vorbească despre Câmpie nu aflăm; că domnul Silvestru Moldovan în »Țara noastră« nu amintește nimic despre Câmpie; și nu trebuie să ne mirăm că dl Iorga când vine

și cutrieră întreg Ardealul — Câmpia o încunjură.

În toate ținuturile locuite de români și în toate orașele în cari palpita măcar o scântee de viață românească, se găsesc pe lângă alte societăți și câte o reuniune de femei. În Câmpie așa ceva nu aflăm. Mai în anul trecut dna Marla Cupșa din Feldioara, adusesse chestia în discuție, dar fără rezultat. Cu toate împrejurările de pe câmpie, o reuniune a femeilor române ar ajuta foarte mult.

Petrekerile cu joc și așa sânt rare, iar micile conveniri sociale și mai rare. Când ar fi o reuniune de femei, aceea ar putea organiza frumoase petreceri, într'adevăr românești, căci începutul fiind din partea femeilor, hotărât ar avea influință și asupra bărbatilor, pe cari i-ar mai scoate din letargia lor.

La acele petreceri doamnele și d-soarele să se prezinte numai în costum național, prin care s'ar păstra portul românesc și s'ar da un indemn și țărancilor române să și iubească portul și să nu l înlocuiască cu tot felul de motive străine și urite.

Acea reuniune pe lângă o conducere înțeleaptă, ar putea să înființeze și o școală de cusătorie și croitorie în care fetelor de țăran să li se dea instrucțiunea trebuincioasă.

Pe lângă aceea din când în când ar organiza câte o expoziție de lucruri de mână și lucrurile mai frumoase le-ar premia. Prin aceasta femeia română ar câștiga dragoste față de lucru. Și-ar face ea însăși vestimintele trebuincioase și n'ar mai alerga pe la jidovi, cumpărând cartoane scumpe, dar slabe și urite, cum durere se întâmplă pe Câmpie, unde portul este așa de corcic, că nu-l mai cunoști, iar luxul s'a înclăbat și el adânc.

Și câte zile frumoase și indemnuri nobile nu s'ar mai putea da țăranilor de pe Câmpie printr'o Reuniune de femei!

Este o îndreptățită dorință, ca acest vis frumos să se întruchipeze. Și nădăjduim că doamnele cu multă dragoste pentru tot ce e românesc, cum sânt dna Marla Cupșa, din Feldioara, dna Dr. Dan, din Mociu și dna Virginia Bozac, din Sâmbotelec, vor face începutul și izbutind să și realizeze acest vis până acum nelimplit.

Pe lângă toată tăcerea ce stăpânește în general Câmpia, totuși este câte un punct care se ridică și în care fără zgomot se lucrează mult, făcându-l astfel cel mai vrednic și bună pildă de urmat. Acest punct, care se înalță peste celelalte e Sâmbotelecul de Câmpie.

E o comună mică, abla sânt câteva zeci de case, toate românești, dar totuși au biserică frumoasă și așa de grițită și curată, cum rar poți să mai vezi, iar școala încă o susțin cu multă vrednicie, căci sânt conștienți, că fără școală românească ei nici n'ar mai putea să mai trăiască. Poporul e înțelept, bun și harnic, căci are conducători vrednici. Având în frunte pe părintele Ioan Bozac și învățătorul Iuliu German, într'adevăr poți să faci minuni cu un popor. Dr. Indemnul lor sătenii au înființat un mic fond cultural, care astăzi se urcă la mai multe sute de coroane, tot din contribuții benevole și din care se vor acoperi cheltuielile de înfrumusețarea bisericii și provederea școlii cu toate celea trebuincioase. Se lucrează chiar și pământuri în parte, din cari venitul lărăși se dă pentru acest fond, iar colecta în Dumineci și sârbători încă să urmează cu mult zel.

Sânt puțini, cari să nu știe scrie și citi, — și chiar și aceia, bătrâni, rămași din alte vremuri, căci cel tineri toți șt'u. În fiecare an se predau mai multe piese teatrale populare, la cari poporul ia parte cu multă dragoste și la cari pe lângă folosul moral foarte mare, este totdeauna și un folos material, care acum lărăș se adaugă la micul fond cultural.

Fericită comună și vrednică pildă pentru alte comune din Câmpie!

I. Câmpian.

Pentru cumpărare

de
pălării pentru copii și domni

cel mai bun magazin e a lui

SUC. EMMER FERENCZ

Weismayr Ferencz

Timișoara, centru, strada Hunyadi.

Liceul român din Rădăuți.

Știrea, că după o muncă de ani de zile se împlinește în sfârșit una din justele dorințe ale românilor rădăuțeni și în general ale românilor din Bucovina, că dela toamnă se va deschide o clasă paralelă română pe lângă liceul din Rădăuți, cărela îi vor urma treptat altele până la completarea cursului inferior, a umplut de bucurie sufletul nostru. Rezolvarea chestiunii acestuia are o însemnătate dublă. Mai întâi era o necesitate imperioasă crearea unui liceu român în centrul românismului bucovinean. Districtul Rădăuțului e cel mai mare și mai populat district românesc. Aici avem o serie de comune mari, ca Vicovele, Frătăuții, Horodnicele, Bilca, Marginea, Straja, Volovățul etc., a căror populație e și în privința materială mai bine situată decât a altor districte. Avem în district o serie de școli primare superioare cu câte 4, 5 și șase clase; multe sate au câte două și trei școli. Și cu toate acestea numărul elevilor din districtul Rădăuțului pe la liceele și școlile din țară e minimal. Despre cel ce învățau la Rădăuți nici nu mai vorbim, căci numărul lor e disparent și era un fel de protest la adresa stărilor insuportabile, create nouă în acest district.

Dar nici la celelalte licee din țară nu se prea îmbulzeau Rădăuțenii; vre-o 50 maximum vor fi fost la Suceavă și alți 50 la Cernăuți și dacă mai punem 50 împrăștiați în alte părți, ceea ce-i aproape prea mult, iacă avem marele număr de 150 cari îl dă districtul Rădăuțului nu anual, ci în perioade mari. Situația trebuie să se schimbe. Rădăuțul singur e în stare să ne dea anual dacă nu mai mulți, apoi de sigur 50 de elevi, dar satele din apropiere ca Horodnicele, Burla, Badeuțul, Satul mare, Frătăuții, cari sânt supt păreții Rădăuțului. Cea mai imperioasă datorie ce-o avem de împlinit acum e să populăm clasa română, așa, ca la toamnă să începem cu două clase deodată. Astfel pe de o parte vom face dovada, că acest liceu cerut de noi cu atâta stăruință a fost o necesitate reală, izvorită din situația lucrurilor, iar pe altă parte vom contrabalansa mulțimea străinilor, mai ales a jidanilor cari absolvă an de an cu droa și ne țau locurile noastre de supt nas. Și aici intercalăm o paranteză. Să nu se sperie nimenea de strigătele prefăcute ale jurnalelor ovrești, că creăm un proletariat cult, care va fi o calamitate pentru țară, căci numărul nostru în școlile secundare e de două ba de trei ori mai mic decât al jidanilor, cari sânt mai puțini la număr și sânt veniți din lumea largă și cu toate aceste ei se grămădesc într'una la școli. N'am putut culege încă datele necesare relative la numărul jidanilor cari au trecut bacalaureatul în anul acesta. Se va vedea atunci, că numărul abiturienților lor ține cum-păna numărului total al abiturienților creștini.

Și tot așa-i și la examenul de admitere în liceu. Te crezi în Palestina când te rătăcești prin coridorul unui liceu din țară. Pentru ai noștri este încă loc. Numărul funcționarilor noștri de toate categoriile e disparent; comercianți, industriași și meseriași școlii n'avem de loc, așa că n'avem nici o temă că n'ar afla ocupație după absolvire.

Ceea ce e acum necesar și o accentuăm în deosebi, e ca la toamnă să se prezinte cât de mulți elevi și bine pregătiți. Lucrul acesta e de mare importanță pentru viitorul acestor clase, atât

numărul cât mai ales pregătirea, căci ni-se comunică dela Suceava vestea tristă, că acolo s'a prezentat o serie de elevi foarte slab pregătiți. Noi trebuie cum am mai zis, să facem dovada, că liceul român din Rădăuți a fost o necesitate.

Redeschiderea claselor române dela liceul din Rădăuți a fost și o chestiune de demnitate națională, căci fără să ne atingem de cineva, trebuie să spunem, că starea de până acum era o rușine pentru noi, o palmă morală aplicată pe obrazul nostru. Se cuvine să fim mulțumitori deputaților noștri, în primul rând deputatului Rădăuțului, dlui Teofil Simionovici, pentru munca depusă întru realizarea acestui vechiu și îndreptățit postulat național. »Patria«.

Ion Slavici.

Este aproape o lună de când am primit dela d. Ion Slavici un articol de răspuns la întrebările ce-i pusese pe timpul sinodului de Paști. Cerusem să ne dea o lămurire hotărâtă asupra bănelilor ce se răspândiseră în jurul persoanei sale și avusem nădejdea fermă că d. Slavici le va respinge numai decât. Abea târziu, după două luni aproape d. Slavici ne-a trimis un răspuns. Mărturisim că am rămas uimiți de cuprinsul lui și am crezut că sântem datori cătră reputația d-lui Slavici însuși a nu-l publica.

A trecut iarăși o lună de atunci și — printr'o coincidență ciudată — d. Slavici își publică răspunsul puțin după discuțul contelui Tisza, în »Telegraful Român«. E o mărturisire de credință pe față pentru politica părintelui Mangra. Aceasta e senzația scrisorii și un eveniment nu atât pentru politica noastră cât pentru mișcarea noastră intelectuală și literară. Căci d. Slavici nu mai este azi, cu toate desecele articole publicate până bine de curând, un factor politic la noi, ci reprezintă numai o autoritate literară și intelectuală, un capital moral pentru viața noastră publică.

Dar să vedem motivele pentru cari d. Slavici a luat hotărârea sa.

Publicist cu un trecut binecunoscut în Ungaria, dar azi cetățean al statului român, care întretine cele mai bune relațiuni cu monarhia Austro Ungară, eu nu puteam să nu aprob pe un amic, care-și pusese candidatura ca sprijinitor al guvernului țării sale. Recunoaștem că a adus o mare jertfă puindu și candidatura, ca să recucerească un cerc electoral stăpânit timp îndelungat de un aderent al lui Justh, dar trebuie să admit, că atât ca vechiu »Tribunist« și ca om cu legături întinse și în România, cât și ca purtător de grije al unei diecese bătute de toate vânturile, în împrejurările date, era dator să aducă jertfa aceasta ca act de deferență față cu monarhul său.

Noi în argumentația asta a domnului Slavici vedem o nouă probă pentru vechiul adevăr că cea mai puternică inteligență și cel mai strălucit condei decedează dacă servește o cauză nedreaptă. Căci vă puteți închipui o argumentație mai slabă și mai șubredă ca asta? Va să zică domnul Slavici ca supus român nu putea deci re-

proba pe un prieten care își pusese candidatura spre a sprijini un guvern, amic al guvernului țării sale. Mărturisim că aceste înalte rezonuri de diplomație ale domnului Slavici ne par comice. Dacă domnul Slavici ar fi desaprobat pe amicul său, atunci relațiile diplomatice dintre guvernul român și cel austro-ungar s'ar fi încordat, după cât reiese din argumentația asta. Cine știa că putea să se nască o ruptură fatală, poate chiar un război! Și toate acestea pentru că dl Slavici ar fi îndrăznit să desaprobe părintele Mangra!

Am admite bucuros asta, dar vedem că sânt încă multe mii de români, sperăm că milioane de supuși ai României cari îndrăznesc să nu aprobe, ba chiar să atace părintele Mangra, ba au criticat în întruniri publice și guvernul unguresc și totuși nu boiul, până azi, nu s'a declarat. Dimpotrivă însă cu toată aprobarea pe care d. Slavici a acordat-o părintelui Mangra, ticălosul de guvern unguresc nu a încetat persecuțiile sale contra noastră.

Și invers, e păcat că d. Slavici nu și-a publicat mai curând aprobarea pentru Mangra, căci, cine știe, dacă d. Khuen și szenszky aflau înaintea de alegeri, nu se dau la atâtea abuzuri electorale, nici chiar în cercul Ceica!

Iată la ce absurdități ajunge un om cu mintea atât de logică și clară ca d. Slavici când e nevoit să susție o cauză nedreaptă.

Dar d. Slavici aduce și alt motiv.

Acuma, zice dânsul, când în Ungaria constituie un guvern care nu e impus de voința împăratului, noi ceilalți, putem să spunem că nu avem încredere nici în acest guvern Părintelui Mangra însă în pozițiunea în care află, și cu trecutul pe care-l avea, nu-l rămand decât să dea guvernului sprijinire necondițională.

Cine spune asta? Unde există o poruncă că un om în situație bisericească trebuie să sprijinească guvernele, fie și numite de împăratul? Atunci ce i-ar scuti și pe ceilalți slujbași ai bisericii, pe protopopi, preoți și pe dascălii cei din urmă de datoria să sprijini guvernul?

Și cine spune că guvernul acesta nu e impus de vre-unul din partidele combătute de noi? «Nu combatem noi orice partid care continuă vechea politică de maghiarizare, mai ales când se menține cu atâta ilegalități și vieți românești jertfite de slujbașii lui, după ordinul guvernului mărturisit de însuși contele Tisza. Dacă guvernul nu va fi de bună credință, zice d. Slavici părintele Mangra nu poate fi vinovat. Nu poate fi vinovat pentru asta, dar cine-l va lește să-l sprijinească orbește, încă înainte de a se convinge dacă e sau nu de bună credință? Dacă nu-i cerem să se expună puteam să așteptăm dela dânsul măcar o zerva de mai înainte.

D. Slavici spune apoi că nu-i poate cere nimeni să se desfacă de un prieten cu care a avut legătură de 40 de ani, căci atunci s'ar putea cere să se despartă și de copiii și nevastă.

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta

se capătă garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și constă din 2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de 360 coroane.

Tot aceeași cu toalete în 3 părți 400 coroane. Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocnelii separate, în oricare parte a Ardealului și în provinciile la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu deseme. - Să fim atenți la firma

pentru că dela Székely și Réti fabricanții de mobile în Marosvásárhely

E atât de falsă și șubredă argumentația asta, încât nici ne mai oprim asupra ei. Am putea cel mult să o obiectăm că se găsec și părinți și soți cari se leapădă de bună voie de copii sau soții lor când aceștia părăsesc calea cinstei.

Dar nu mai discutăm cu d. Slavici, căci ar fi înzadar. Argumentele sale sânt atât de slabe și șubrede, încât prin iele d. Slavici mărturisește altceva: că nu argumentele i-au produs atitudinea de azi, ci atitudinea asta a chemat, a tras de păr argumentele.

D. Slavici ne părăsește, căci vrea să ne părăsească și nimeni nu-l va opri, ci-i vom striga cel mult un: *D zeu să-l ierte!*

Discuția indemnității.

— Ședința de Sâmbătă a Camerei. —

În discuția indemnității, dl deputat Dr. Ștefan C. Pop și-a ridicat din nou cuvântul pentru a combate acest provizoriu bugetar în care nu e preliminară nici cea mai mică sumă pentru scopuri culturale românești. Din milioanele plătite de cetățenii români nici măcar un ban nu se dă pentru sprijinirea instituțiilor noastre culturale.

Cele din urmă teatre ungurești din provincie au subvenții de mii, la noi nici măcar «Asociația» nu primește nici un ban...

Dl Șt. C. Pop a vorbit, ca de obicei, convingător și energic.

La sfârșitul ședinței un deputat și-a exprimat, într-o interpelare, îndrumările sale în chestia votului universal plănuț de guvern, — pentru a primi un răspuns și mai nedumeritor.

Ședința e prezidată de vicepreședintele Kabos Ferencz. După aprobarea sumarului ședinței trece se intră în ordinea de zi.

Discursul dep. Șt. C. Pop.

Șt. C. Pop: Cea mai importantă chestie ce trebuie să ne preocupe e chestia naționalităților, la rezolvirea căreia se cere concursul nu numai a câtorva bărbați de stat, ci a țării întregi. Cât de adevărate sânt cuvintele lui Irányi care a zis că cel ce va rezolvi chestia naționalităților poate fi considerat al doilea întemeietor al Ungariei (Aprobări VII). Când însă vine un bărbat de stat ca dl Tisza și vorbește despre noi ca despre niște venetici...

Preș.: Rog pe dl deputat să rămână în chestie.

Șt. C. Pop: Mă refer numai la discursuri cari s'au roșit aici (Sgomot). Dovedește cu citații din vechi istoriografi unguri că noi românii sântem cetățeni autohtoni ai acestel țări.

Se ocupă apoi cu discursul contelui Khuen și analizează declarațiile lui despre votul universal, — cari trebuie să pună pe gânduri pe toți aderenții acestei reforme. Combate apoi proiectul despre indemnitate, fiindcă în acest proiect numai pentru promovarea culturii ungurești s'au preliminar sume. Deak a socotit întotdeauna necesar să fie sprijinite și instituțiile culturale ale naționalităților.

Voci: Și acele!

Șt. C. Pop: În guvernul acesta nu putem să avem încredere nici din alte motive. În campania electorală dl Dr. Aurel Vlad a voit să țină o jandarmare și-a fost oprit de jandarmi.

Szterényi I: Vorbește despre indemnitate!

Șt. C. Pop: Vreau să motivez pentru ce n'au încredere în guvern! De altminteri dela

dată, omul negustoriilor, nu primesc nici o lecție (Sgomot).

Preș.: Vă rog, domnilor deputați, să nu întrerupeți pe dl orator.

Șt. C. Pop: Jandarmii au săvârșit cele mai mari acrocități. Nu a fost comună în care să nu fi siluit alegătorii noștri. Înșiră mai multe cazuri în cari jandarmii au împușcat asupra poporului. (Sgomot. Protestări. Preș sună).

O voce: Adresează guvernului o interpelare.

Șt. C. Pop: Pentru a nu lungi sesiunea, profit de indemnitate pentru a descoperi acum mișcările jandarmeriei. (Sgomot). Alegătorii români naționali pretutindeni au fost prigoniți, preoții noștri au fost împiedecați să comunice cu credincioșii lor. Toate partidele ar trebui să dea mână de ajutor pentru a pune capăt unui sistem administrativ nenorocit. La noi în Ungaria fiecare pretore se crede cel puțin Țar muscălesc. (Sgomot). Nu primește indemnitatea.

Discursul lui Lukács.

Lukács L. (ministru de finanțe) la apărarea proiectului de indemnitate și roagă Camera să-l aprobe, fiindcă interesele mari ale țării cer înțelegerea stării de ex-lex.

Szterényi I. (fost secretar de stat) polemizează cu contele Tisza și apără politica economică a coaliției și mai ales sistemul de încurajare al industriei prin subvențiuni.

Incheie cu declarația că primește proiectul de indemnitate.

Györfy Gyula (justhist) vorbește contra proiectului.

Interpelare în chestia votului universal.

Se trece la interpelări.

Sümegei Vilmos interpelează în chestia falsificării articolelor alimentare.

Frey János interpelează în chestia unor abuzuri ce le săvârșesc, în dauna statului, anteprenorii căii ferate Fünf-Kirchen-Báttaszék.

Kovács Gyula (partidul țărănist) interpelează în chestia votului universal, fiindcă nu l-au mulțumit declarațiile contelui Khuen. Actuala lege electorală e învechită și revizuirea ei e o necesitate imperativă. Trebuie să ajungă în Cameră cât mai în grabă adevărații reprezentanți ai poporului, ca ei să hotărască în chestia autonomiei vamale a băncii naționale.

Recunoaștem că la alcătuirea acestui proiect de reformă electorală trebuie să se țină seamă de anumite îngrijorări patriotice, dar numai câtă vreme nu se împotrivesc cu principiile democrației. Cere să se exmită o comisie de 21 membri care să prezinte camerei un proiect de lege.

Hieronymi răspunde în lipsa ministrului-președinte Khuen. Dl ministru-președinte a declarat că în curînd va prezenta camerei proiectul în chestie. Dl interpelator a recunoscut și el că la alcătuirea lui trebuie să se țină seamă de anumite îngrijorări patriotice. Prin urmare nu trebuie să ne pripim.

Nu aprobă exmiterea unei comisii de 21, fiindcă nu e nici necesară nici de folos. Guvernul va ști să-și facă datoria.

Sfârșitul ședinței.

Preș. consultă Camera dacă ia la cunoștință răspunsul guvernului.

Szmrecsányi: Rog să se constate dacă dnii deputați sânt în număr (Se constată că sânt de față 101 deputați).

Se provoacă la votare și răspunsul guvernului e luat la cunoștință cu mare majoritate. Pen-

tru propunerea lui Kovács votează numai 8 înși.

Ședința se ridică la orele 2 d. a. Ședința viitoare Luni.

Din Bihor.

Românii în gimnaziul din Oradea-Mare.

În anul 1905 am publicat în »Răvașul« din Cluj sub datele statistice aflătoare în programa gimnaziului superior rom. cat. al călugărilor premonstratenși din Oradea-Mare, și privitoare la progresul și alte referințe ale tinerilor români, pe cari împrejurările li silesc a cerceta aceste școli.

În anul acesta încă am dat de o programă a gimnaziului amintit, de pe anul școlar trecut, și lucru firesc, că m'a interesat mai de aproape progresul tinerilor noștri români dintre cari cea mai mare parte au fost adăpostiți în cele două internate române, și anume în internatul gr. cat. Leopoldin: în mod gratuit 39, cu jumătate stîpîndiu 25, ajutoarați 27, și solvenți 10, la oaltă 101. În internatul gr. or. S. Nicolau gratuit 6, solvenți 5, la oaltă 11.

Cu finea anului școlar au depus examenele 617 elevi ordinari, dintre cari după naționalitate români: 138 (în statistica dela finea programei numai 98) = 22.36%; maghiari: 350 = 56.72%; german: 16 = 2.59%; jidani: 113 = 18.31%, cari însă, ca totdeauna figurează în programă ca maghiari.

Confrontând aceste date, cu datele statistice din anul 1905 am aflat, că românii au sporit cu 6.05%, maghiarii au scăzut cu 0.77%, iar jidani, mulțămînt Domnului, cu 7.87%; germanii nu erau atunci numai 2, prin urmare și aceștia au sporit cu 14 înși.

Ce privește progresul în studiul al elevilor români putem fi mulțumiți, căci luând în considerare multele șicane, prigoni și disprețuiri, cu cari sânt tratați bieții tineri ai noștri, în acest arhishovinist gimnaziu, — pe lângă toate aceste rezultate este îmbucurător, pentru că până ce dintre 12 români mai mult, decât 1 a produs rezultat din toate eminent, până atunci asemenea dintre 12 maghiari și germani la oaltă: 1, iar dintre jidani dintre 16 înși au eșit abia 1 eminent.

S'au în procente: dintre români au obținut notă din toate eminent: 7.96%, dintre maghiari și germani: 7.75, iar dintre jidani: 6.19%.

Rezultat nelindestulitor, din unul sau mai multe studii, au produs dintre români: 21.01%, dintre maghiari și germani: 16.34%, iar dintre jidani: 29.24%.

E drept că acest rezultat în comparație cu cel din anul 1905, e mai nefavorabil pentru tinerii români, dar luând în considerare împrejurarea ce o amintisem mai sus, cum sânt ei tratați din partea profesorilor șovini, totuși poate fi îndestulitor.

Este însă foarte trist, că unii tineri, ori din infirmitatea spirituală, ori împregnați de spiritul dominant în cercul familiar, s'au subtras dela obligamentul studiului limbii materne și prin urmare din acest studiu nici n'au obținut note. Și dacă acest deplorabil caz ar fi numai sporadic ori incidental s'ar mai putea trece cu vederea, dar cu durere sântem siliți a constata, că din an în an, treptat crește numărul celor cari profitând de împrejurarea că studiul limbii române la acest gimnaziu, începându-se numai din cl. III. e declarat facultativ, — nu numai nu se înscriu la acest studiu, ci precum se va vedea mai la vale, nu se sfiesc, cu ocaziunea imatriculării, a-și renega chiar limba maternă.

Până ce în anul 1905 numărul tinerilor neînscrși la studiul limbii române a fost: 5, — în acest an numărul lor s'a ridicat la: 14 și anume în clasa III: *Costa Iosif, Plătau Augustin, Malița Paul, Ponoran Iuliu, Roxin Augustin* (nomen omen), *Șeregi Mihail*; în cl. IV: *Balog Ludovic, Berzsan Gavril, Costa Iosif și Ponoran Lucaciu*; în cl. VI: *Roxin Iosif, Rus Georgiu și Sarcă Ioan*; în cl. VIII: *Bonyi Adrian*.

O nespusă surprindere m'a cuprins cercând datele statistice referitoare la naționalitatea elevilor, căci pecând de fapt au fost înscrși 138 români, până atunci în rubrica statisticii am aflat numai 98 cu limba maternă română; prin urmare 40 tineri români au fost trecuți între elevii cu limba maternă maghiară; dintre aceștia

cel supranumărași nu au studiat limba română, restul de 26 însă au avut note din ea.

Acest dureros fapt nu se poate explica altcum, decât că la începutul anului școlar cu ocazia înscrierii nici aceștia nu au avut curajul a se da mărturisii pe față ca români și numai împrejurarea, că au fost primiți în cele două internate i-a silit să se înscrie și la cursurile limbii române.

Din faptul, că dintre cei patru-sprezece neînscrși la limba română, șase înși au obținut din studii calculi neîndestulători, să poate concluda, că în lipsa de capacitate, mic renegeți numai în acest chip au sperat a putea storce bunăvoința și indulgența profesorilor.

Durere, că nu pot cere îndreptarea acestor tineri dela părinții lor, de frică că la al lor sfat, la a lor îndemn și cu a lor învolcre s'au substras dela cea mai sfântă datorie ce ar avea-o.

Dureros, foarte dureros!...

n. p.

Scrisori din Slatina.

O serbare școlară cam rară. — Un imbold la muncă pentru școlile din Slatina.

Slatina, (România) 5 Iulie 1910 v.

Mă gândeam mai zilele trecute la modul cum se fac serbările școlare în orașul nostru, cu toate că sunt cari lasă și de dorit. Și atunci, în minte-mi prindea se înfiripa amintirea unei serbări, cum rar se fac aicea, a școlii de fete »Central« din Craiova în ziua de 21 Mai. Mă gândeam cu câtă nepăsare, și cu nici un pic de simț se fac serbările în orașul nostru și cât de înălțătoare și emoționante sunt acelea dintr'un oraș ca Craiova, unde o parte din conducători își cunosc în destul rolul de formarea caracterelor și infiltrarea iubirii de patrie și în neam în inimile școlărilor. Și atunci m'am gândit iarăși, că scriind aceste câteva rânduri în privința acelei serbări, voi face și un serviciu Slatinenilor și în special dascălilor, arătându-le un plan de muncă frumoasă în activitatea lor extra școlară, căci numai așa vom putea avea inimi dornice de muncă, caractere tari și adevărați români în viitor...

Ziua de 21 Mai (Sfții Const. și Elena) a fost sărbătorită de școala secundară de fete »Central« din Craiova, cu un deosebit fast. De ziua aceea se leagă doar două lucruri mari: ziua fondării acestei școli și patroana școlii: *Elena Cuza*. În ziua aceasta de supt cerul limpede de primăvară, în vraja firei înflorite când îi cântec mult de paseri, școala întregă strălucește în haina ei de sărbătoare. În curtea aceea, altădată, tăcută pacinică, unde nimeni nu putea ști ce se petrece, ce viață patriarhală se duce acolo, în dosul zidurilor înalte, în dosul greoaielei porți de fier, acuma, totul îi în sărbătoare și aceiași bucurie a sufletului îi luminează pe toți. Acuma porțile-s deschise și pe supt ghirlande de frunze de stejar, supt mulțimea steagurilor naționale ce fâlfâie falnic în adierea vântului de primăvară, trec echipagii luxoase ce aduc invitații să asiste la o serbare ce rar le-a fost dat să vadă aici în Craiova. Și peste tot bunăvoința drăgălașelor eleve, și râsul lor șagalnic te'nvesește și mai mult.

Ziua aceasta de 21 Maiu 1910 păstrează tuturor amintirea plină de laudă a zilei de 21 Maiu 1835, când s'a pus temelile acestei școli, prima în țară la noi, a unei școli superioare, pentru desăvârșirea ficei române de astăzi mama de mână a societății. Este amintirea marilor filantropi al căror nume va fi vecinic roșit cu evlavie pe buzele tuturor acelora cari vin să profite moralmente din opera lor. *Lazare și Oteteleșanu*, două nume ce ar trebui să fie încrustate cu litere de aur pe frontispiciul școlii și în inimile tuturor. Numele lor ar trebui să fie vecinic sâr-

bătorit, căci cultul oamenilor de bine, oamenilor mari este ultima treaptă de ridicare a omenirii spre acel ideal de cordialitate socială ce trebuie să caracterizeze societățile pe deplin civilizate...

În curtea școlii supt un umbrar, — icoana fidelă a serbărilor țărănești — împodobit cu tri colorul național, în fața unei tăceri mormântale ce predomină peste tot locul, se începe slujba religioasă, oficiată de doi preoți. Și în liniștea acela adâncă glasul lor sună puternic și părea că e balsam dat sufletelor noastre. După oficierea slujbei corul școlii, zice un: «*Mulți ani trăiască*», de o duioșie fără seamă. Vocile lungi ale tinerilor copile se nălță ca o muzică plăcută spre cerul acela limpede de primăvară, se pierde din ce în ce lăsându-și în suflet o undă de înfrustare, ce te înduioșează până la lacrimi. Apoi se execută «*Imnul regal*». *D-na Celăreanu*, directoarea școlii într'o desăvârșită cuvântare ne face portretele marilor filantropi: *Lazare și Oteteleșanu*, după cari face o amănunțită și prețioasă dare de seamă asupra mersului școlar și administrativ dela 1835 până în prezent. *Di Ciocazan*, mulțumește în numele orașului. Urmează corurile: *Libelule, La pas și O rugăciune*, de o drăgălășie remarcabilă în cari se cunoaște prezența unei mâni energice și conducătoare ca a *D-nei Simionescu*. Comorile sunt vii aplaudate, de altfel nici nu ne am fi putut aștepta la mai puțin dela o școală ce în fiecare an este clasificată întâia.

O mulțime sufletească se zugrăvește pe fețele mamei și tinerilor copile, sunt aplauzele prelungite ce pare că le înfrumusează întru câtva, dar cari le dă mai mult avânt apoi, mai multă putere și în schimb mai multe aplauze. O ziduri, ziduri! rari sunt pentru vii clipe de acestea, și păcat că nu sunt decât venite la ocazii de acestea la aniversarea unei zile mari, cum a fost cea de 21 Mai. Urmează cuvântarea plină de învățăminte adresată profesoarelor și elevelor a dlui *Celăreanu*. Într'o laudă frumoasă, într'un stil excelent, ne redă rolul frumos al femeii, în societate. Doamna *Apolodor* ni a ținut aproape o oră întreagă într'o strânsă încordare atenției, prin excelență l cuvântare Sufietul dânsel de adevărată româncă, se remarcă în întreaga sa conferință, ce simte măreția unei asemenea zile. Prețutindeni se vede, inima de româncă ce bate pentru viitorime, ce ni o redă printr'o limbă curată românească. Partea I a a cuvântării sale este veșnic întreruptă de aplauze, în ea ne face atât de bine reușit portretul aceleia ce a fost mama fericită a celor obișniți, o mamă dintre acele ce fac podoaba unui popor și în cari sunt puse toate nădejzile unui neam: *Elena Cuza*, patroana școlii. Cât de dulce, cât de duios ne vorbește erudită doamnă de *Elena Cuza*, în cât simțirile noastre a tuturor acelora cari simt românește se îndreaptă cu recunoștință înaltă acuma către memoria ei, ce până în ultima ei clipă a fost pentru săraci, pentru neamul întreg o mamă bună, o mamă dulce, o mamă ideală.

În partea doua, tratează despre educația femeii și rolul ei în societate, foarte dezvoltat. Conferința dânsel abundă în coruparații, și prețutindeni acel »sufiet de româncă«, acela dragoste cătră patrie și neam. Urmează cuvântarea unei absolvente a școlii — al cărei nume regret că nu l cunosc — cari se adresează d-lui *Celăreanu*, o cuvântare sau mai bine zis o amintire duioasă a celor opt ani petrecuți în acea școală. Opt ani pe cari dânsa ni l redă într'o icoană așa frumoasă. După acela asistența dimpreună cu e-levele școlii se fotografiază în curte și apoi fețele singure, în timp ce sus, în căldrea școlii, se bea șampanie toastându-se pentru familia regală, princiară, țară și memoria marilor bărbați: *Lazare și Oteteleșanu*. Noi, tinerimea ne distrăm mai bine în mijlocul rolului acesta de copile, în mijlocul risului șagalnic ce abundă și timpul trece repede în tovărășia lor.

...Și acuma după ce serbarea s'a terminat, după ce am petrecut câteva clipe de înălțare sufletească, nu mi rămâne decât să mulțumesc d-nel

directoare, doamnelor și d-șoarelor profesore pentru aceasta serbare, iar copilelor viață lungă și spor la muncă și să dea Dumnezeu să ne rezerve clipe de felul acesta.

La o săptămână a avut loc la Teatrul Național o producție a elevilor școlii. Ce rodnică activitate extra școlară!

Slatina, Slatina (Ierusalime, Ierusalime...) stavei de vâlul acesta întunecos multă vreme!

Slatina, 1910.

Const. I. Georgescu.

Cronică pedagogică.

Părerile cu privire la planul de învățăminte oficial.

II.

Că la noi nu se i-a în serios chestia școlii nici chiar în aceste zile foarte critice și viitoare o dovedește destul de elocvent, și graba cu care se s'a dat în vileag planul de învățăminte popular. A reedita acelaș plan, alcătuit după metode vechi, ba încă prin unele ștergeri, potri și adausuri a l face ceva mai rău, nu înseamnă tocmai mare interes pentru o instituție atât de importantă și atât de primejdioasă. Și pe lângă interes, mai e nevoie și de o deosebită pricepere pedagogică, despre care n'am putea afirma că la noi ar lipsi cu desăvârșire. Dinpovrivă, avem câțiva oameni bine instruiți în problemele pedagogice, cari cu ajutorul unor învățători aleși, putea da un plan serios și temeinic. Această operație e de neapărată nevoie în temelul acestui principiu că, fără teorie practica duce la rușine dar iarăși fără practică, teoria și ea riscă să piardă în norii abstracțiunilor. Un plan trebuie să țină samă de aceste principii. Că noi avem un plan în înțelesul acestor vederi, un plan cu cadre largi și luminoase, pentru acestea pot fi învinuiți atât de mult cei cari l'au alcătuit cât mai vărtos autoritatea care le-a dat aceluia însărcinare, și care în urma superficialității care privește chestiile serioase, le-a impus un ritm de muncă, strivit între niște bariere înguste. Așa se întâmplă apoi că, și noul plan de învățăminte, care însă e nou numai prin tipărirea sau retipărirea, nu și prin lucrurile ce ar trebui să le cuprindă, se prezintă în fața dâșii nemulțămitoare. Așa cum e, înseamnă, în împrejurările execrabile de azi ale școlilor noastre, mai degrabă o recidivă, decât o revenire la vederile pedagogiei moderne și a nevoilor noastre sufletești.

Ne vom permite în cele următoare, să expunem părerile noastre cu privire la cele cuprinse în plan, și aceasta ar trebui s'o facă toți învățătorii, cât se poate de curând. Din sursele observații ce s'ar câștiga în chipul acestuia, se putea apoi constata cât de puțin corespondența și planul actual, și cât de iminentă e nevoia unei noi fundamentări a învățămîntului primar, pe baza unui plan intim și temeinic.

Vom lua disciplinele în ordinea expusă în plan. Întâi vine deci *religia*.

Să știe că, scopul școlii e să crească, prin instrucție, caractere religioase-morale »Valoarea unui om, a zis *Herbart*, se măsoară nu cu știința lui, ci după puterea lui de a voi ceea ce înseamnă că cultura morală, aceea care formează voința, este mai importantă cu mult față de cultura intelectuală, izvorul de cunoștințe. Instruirea n'are valoare decât dacă năzuiește spre un scop moral. Ideia de moralitate trebuie să predomină în întreg învățămîntul. Scopul suprem al educației e virtutea.«¹⁾ Înțelegându-se în chipul acestui scopul educației, școala are să stăruiască în răspunț pentru realizarea acestui ideal. Mijlocul va fi instrucția, respective diferitele discipline de învățăminte, între cari locul de frunte îl are

¹⁾ Compayré, *Herbart și educația prin instruire*, pag. 101.

Albert Dobó,

giuvargiu, Kolozsvár, *Mátyás király-tér 15.*

(Telefon 842). Fost prăvălia Husznik. (Telefon 842).

Prefăcând și asortând de nou magazinul de clasornice și giuvarnic al lui ► **Husznik János** ◀ îl continuu eu.

Mare deposit de clasornice și giuvaere și articole de argint vechi și de China. Mare atelier de reparaturi. Ochelari se pregătesc după comandă medicală.

îndoială studiul religiei. Zic, locul de frunte, și nu exclusiv, pentru că și celelalte studii pot foarte bine și trebuie să contribuie la educația morală a clerului. Întrebarea principală e, cum să se predea acest studiu, pentru-ca să fie în adevăr folositor. Mai întâi trebuie să știm ce și numai după aceea și cât material să se ia.

Căci fără a ținea samă de aceste condiții, foarte ușor se întâmplă, ca prin o alegere nepotrivită a materialului religios și prin o predare greșită a acestuia, să ajungem nu la o cultivare a sentimentelor morale, ci la o regretabilă înstrăinare a elevului de învățământ religios. La noi apoi, cu deosebire de aici înainte, și considerații de ordin național pretind o specială sollicititudine pentru predarea pedagogică a studiului religiei.

Că învățământul religios, are la noi nevoie de o reformă radicală, o știu mai bine cu cari au legături directe cu școala românească. Așa cum se face astăzi, e ceva cu totul șters și lipsit de viață. Moralitatea foarte șubredă, și elastică a tinerimii noastre dela sate, e o elocventă dovadă pentru aceasta. *Verballsmul*, care stăpânește azi în învățământul religios, trebuie neapărat eliminat și înlocuit cu o predare vie, plină de culoare întemeiată pe principiile sănătoase ale pedagogiei moderne și nu pe acelea ale școlastice medievale.

Acest anacronism pedagogic care să întimpină nu numai în învățământul religios, ci din nenorocire în aproape sau chiar în întregul învățământ primar, trebuie în mod categoric înlăturat cât se poate mai curând și aruncat ca o curiozitate ciudată în casa de vechituri, căci o tolerare încolo a lui, ne-ar duce în mod fatal la unul din cele mai regretabile cataclisme morale și poate chiar și naționale.

Pentru aceasta e însă nevoie de un plan de învățământ ceva mai pedagogic și mai întins decât cel actual, și de o literatură catichetică cu îngrijire redactată. Căci să vedem în ce condiții se desfășoară planul oficios.

Mai întâi constatăm ca o cădere generală și capitală, lipsa unei introduceri serioase cu privire la importanța școlii, ca cea mai înaltă instituție de educație.

Această introducere e de neapărată nevoie în fruntea unui plan, și cu atât mai vădit la noi, unde ea este reclamată în mod imperios, din două puncte de vedere.

Întâi, pentru motivul că, la noi lipsește o literatură pedagogică din care corpul didactic să culeagă informații temeinice și luminoase cu privire la toate problemele școlii, care l-ar orienta, în mod neîndoios, asupra diferitelor chestii didactice și metodice, în care le-ar indica totdeauna direcția sigură, pentru atingerea idealului urmărit de școală.

Abia acum a pornit la București o mișcare, vrednică de toată lauda, pentru traducerea în românește a clasicii pedagogiei germane, și până acum au și apărut deja câteva opere, cari ajungând în mâna învățătorilor noștri, și e de dorit pentru că e o chestie de conștiință, ca aceasta să se întâmple cât mai curând, le vor face servicii extraordinare de mari.

Deocamdată rămânem însă la constatarea, că în lipsa unei literaturi învățătorii n'au fost până acum în situație de a se călăuzi în munca lor educativă după principiile sigure ale pedagogiei de azi.

Această mare lipsă, ar avea în mod categoric s'o suplinească planul de învățământ, care într-o expunere împede, ar fixa, măcar și în mod mai sumar, tot ceea ce trebuie să știe un învățător înainte de a porni la rezolvirea problemelor școlii. Că așa ceva ar fi de un extraordinar folos, și că o astfel de cerință se impune în împrejurările actuale în forma unui imperativ foarte categoric, o știu mai bine învățătorii, cari așa lipsiți de sfat cum sânt, n'au nici măcar norocul, de a primi din când în când, câteva îndrumări pedagogice fie cât de umile, în forma unor instrucții oficiale. Până și revizorii școlari poartă, din punctul ace-

sta de vedere, mai mult interes pentru învățătorii noștri, decât autoritățile noastre școlare.

S'ar fi putut lua în mână planul statului, o adevărată operă serioasă și voluminoasă, pentru a se vedea cum trebuie, considerată o întrebare atât de importantă și dificilă ca aceea a planului. Deși ungușii au o literatură pedagogică, mai mult sau mai puțin bună, asta nu ne privește, care stă la îndemâna dascălilor ungușii, totuși cei cari au redactat planul, au socotit că e neapărată nevoie să dea pe 40 de pagini, octav mare, îndrumări pedagogice cuminte, cu privire la problema educației în școala primară.

Al doilea punct de vedere care reclamă o astfel de introducere, e că el oglindește pentru o cîine care vrea să ne cunoască, seriozitatea cu care considerăm importanța școlii ca instituție educativă și culturală și orientarea noastră în știința pedagogiei moderne. (Va urma).

INFORMAȚIUNI.

A R A D, 23 Iulie n. 1910.

»Răscoala« din Tohanul-vechiu. Dintre românii din Tohanul-vechiu de când cu faimoasa »răscoală« din Tohan, mai erau reținuți în temnița tribunalului din Brașov, 7 inși. Contra arestului preventiv se făcuse apel la tabla reg. din Oșorhei. Urmarea a fost că procurorul din Brașov a descins în Tohan, unde a făcut o nouă cercetare, ascultând mulți martori în decurs de câteva zile. Pe baza noii investigații, cei 7 deținuți au fost eliberați Marți în 19 I. c.

— **Viață de român.** Citim în »Libertatea« următorul caz vrednic de însemnat ce s'a petrecut în Bobâlna cercul Orăștiei:

»Unul sergent i-se gătise țigările și prinzând pe un copil așa ca de 11 ani pe drum, îl oprește îl pără și îl zice: »Mă copile, du-te cu pițula asta de mi adă niște țigări. Da nu dela sălișteanu ăla (dela boltașu de român) ci de colo dela domnu Wiltsek«. Copilul că una, că alta, că el la domnu Wiltsek nu să duce!

— »Nu te duci, hei? Ce-al zis? Musai să te duci!« — să răstește patrioticul firer către copil, vrând cu ori-ce preț să bage pe pușca de român în bolta jidanului! Atunci copilul îl tranțește lute pițula jos, înaintea nasului, și tunde-o la fugă pe-aci încolo!

A rămas firărul ușcându-și buzele de mânie și înjurând una kacsaringoșă la pulul »sălbatec« de Valahuț, dar nu l'a putut face să ducă pițula la evreul urgisit!

— **O brutalitate revoltătoare.** Ni-se povestește o nouă brutalitate a jandarmilor petrecută în comuna Miniș. Locuitorul *Gheorghe Ardeleanu* din această comună a fost chemat Joi seara la orele 8¹/₂ la primărie. Aici notarul Kovacsevics, un șovinist nebun, i a cerut socoteala pentru că ar fi tras focuri cu pușca sa. Omul a dovedit cu pușca în mână că nu a mai pușcat de mult, deși ar fi avut dreptul să facă uz de arma sa având licență de arme dela autorități. Drept răspuns notarul l-a dat pe mâna jandarmilor cari l-au bătut în chipul cel mai crunt timp de o jumătate de ceas. Cu capul umflat, vînat și plin de răni,

cu hainele sfâșiate așa a venit Gh. Ardeleanu la Arad ca să facă un certificat medical. În baza acestuia [advocatul Dr. I. Marșeu a început acțiunea contra jandarmilor.

Cum vedem, administrația contelui Tisza nu »alege« mijloacele nici după alegeri. Numai noi le alegem încă...

— **România decorează diplomații italieni.** Citim în ziarele din România: În urma recomandării guvernului, M. S. Regele a binevoit să acorde diferite decorațiuni diplomaților italieni, drept mulțumire pentru modul cum au intervenit în aplanarea incidentului dela Pireu, aplanare efectuată în mod onorabil pentru țara noastră.

Excelenței Sale marchizului de San-Giular, ministrul atacerilor străine din Italia, Insigne de Mare Crucă a ordinului Steaua României.

Ex. Sale marchizului Carlota di Riquarbella, ministrul plenipotențiar și trimis extraordinar al Italiei la Atena, Insigne de Mare Crucă a ordinului »Coroana României«.

Di. Leopold Corinaldo primul secretar al legațiunii Italiei din Atena, Insigne de Comandor al ordinului »Coroana României«.

D. Depretis, primul secretar al legațiunii Italiei din București, Insigne de Comandor al Coroanei României«.

Excelența Sa marchizul Becaria d'Incisa, ministrul plenipotențiar al Italiei din București, posedă deja toate Inaltele Ordine românești.

— **Tineri români distinși.** Ni-se scrie din München:

La examenele ce s'au ținut în această sesiune la Inalta școală tehnică de aici, românii au avut în secția ingineriei chimice locul de frunte. Studentul Thadeu Vranu a eșit întâiul, cu mare distincțiune, iar studentul Gheorghe Antonovici al șaselea, tot cu distincțiune.

Discursul t român, proțională« dir. primul rang, în nal-liberal, cu existență si- contra lui T... bănatului, caută »Tribuna din... domnișoară ori prima sa pagină, »Pentru conform... zestre accep-grafice și pentru tiose sânt ru- Nu e vorba, dec... »Tribunei« trebuit să vorbească păntată. ungar».

Da, așa ar fi trebuit să ve

— **Distracțiile M. Sale.** știri îmbucurătoare despre diș. monarch, care își trece timpul, facand curse c călărit. Astfel ieri Majestatea Sa... fiind vremea fr moasă a făcut călare o plimbare mai lungă, soțit de adjutantul său.

— **Un archiereu hald...** mensească din Constantin... trecute un mare scandal, rie. divin oficiat de mitropolit... urât de credincioșii armeni p... mea când era patriarh era pl Hamid, iar pe vremea marel... pășit cu destulă energie pent... Din cauza aceasta la începutul... a fost silit să abzică de rangul... tragă dela serviciul bisericesc. E... a încercat acum să officieze de... vin, dar abea a pășit înaintea alt... părțile curgeau huiduelli și fluerături... fi și atacat dacă sergenții cari erau de... fi apărut contra mulțimei îndârjite. Archiere.

Atelier artistic pentru fotografii

E. DAJKOVITS,

ORADEA-MARE
palatul SAS.

Fotografii executate splendid pe pânză tot atât

Pentru fotografiile de nuntă, cadrul gratuit.

Favor extraordinar începând cu azi.

6 buc. fotografii matte format cabinet 12 Cor.

6 buc. fotografii matte format vizit . . 6 Cor

retras galben și tremurând pe o ușă laterală și a plecat cu trăsura acasă, urmărit de huiduile publicului.

In chestia cuceririi aerului. Ziarul francez *Matin* va aranja la 7 August un interesant meeting aviatic, la care vor lua parte treizecișicinci de aviatori cu aparate de diferite sisteme. Sborul se va începe dela Paris la Troges, Nancy Mezières și din nou la Paris, peste Amiens. Parcurusul are o lungime de mai multe sute de kilometri. Intre aviatorii cari vor lua parte la meeting sânt și Latham, Efinov, Wagner, Pischof, iar în locul baronesei Delaroché va sbură d-na Frank care abia zilele trecute și-a câștigat diploma de pilot, pe câmpul dela Chalons.

Emigranții în comitatul Torontal. Prefectura din Nagybecskerek a publicat zilele acestea statistica emigrărilor din luna Iunie. Conform acestei statistici în luna aceasta au fost 410 cereri de pașapoarte și tot până atunci s'au liberat în cursul anului 4303 pașapoarte. Dintre cele liberate în luna Iunie 65 de procente erau pentru America, 30 pentru Serbia și numai 5 pentru celelalte state ale Europei. Pașapoartele pentru America au fost liberate cea mai mare parte femellor cari au plecat după bărbaii lor emigrași de mai înainte.

Atentat contra asasinilor lui Ferrer. Din Barcelona se telegrafiază că un tânăr spaniol a atentat ieri noapte la viața fostului ministru președinte Maura. Tânărul a descărcat asupra lui Maura trei focuri de revolver, cu două rănit, dar nu grav. Atentatorului a fost apoi prins.

Se știe că moartea lui Ferrer se trage de pe vremea când Maura era la putere și guvernul său reacționar a intentat proces contra celui mai mare reprezentant al liberalilor ioli, contra lui Ferrer și tot Maura a sfătuit gele Alfonz să nu-l grațieze după ce a condamnat la moarte. Zilele trecute în

spaniolă au avut loc atacuri vehemente și adevărați războaie și poate dreptate contra lui Maura și poate să fi dat anză la răbunarea secun-
 Ma (Sifii Coșea morții
 atentatului primim-
 Maura a sosit
 Barcelona, Miramare. La gară, a fost
 uia în mijlocul Miramare. La gară, a fost
 mit de autorități cari i-au eșit întru în-
 pinare. În clipa când Maura s'a dat jos
 în tren și s'a îmbrățișat un prieten, un
 tânăr în haine sărace a tras trei focuri de
 revolver asupra lui. Maura a fost rănit la
 un braț și la un picior, iar al treilea a ră-
 nit pe prietenul său.

Fostul ministru președinte a fost trans-
 portat îndată pe bordul vaporului Miramare
 unde i s'au dat primele îngrijiri, iar aten-
 atorul în mare cana lui Posa Posea a fost
 automobilul la poliția din

Ziua această
 rora amintir
 1835, când stupid. Din Ocna-Sibiiului
 în țară la
 desăvârșit
 mâne a stă un oaspe din Sibiiu s'a dus
 al căror a-Sibiiului, mergând să scoată
 buzele vânzătoare de bilete nu a volt
 mente coroană pe care era gravată
 două nă, zicând că ea are ordin să pri-
 tere de că, cu emblema ungurească!
 tuturor oroa și cu emblema ungurească!
 ngnat până la extrem a părăsit baia.
 s'a repetat și cu o damă care a pre-
 t la vânzătoare de bilete o piesă de 5 coroane
 care asemenea era gravată emblema austriacă.

Noi știm, că împăratul Austriei e și regele
 Ungariei, și valoarea banilor cu emblema austriacă
 cât și cu cea ungurească e aceeași. Băile din
 Ocna-Sibiiului sânt cercetate an de an de un
 mare public din România, care lasă zeci de mil

de coroane pe timpul cât ține sezonul băilor, și ar fi foarte dureros ca astfel de cazuri să se repete și cu ei.

Atragem atențiunea administrației băilor asupra acestor cazuri ridicole, cari au stîrnit o mare indignare, atât între publicul sibilian, cât și cel străin. Spectator.

Mulțămită publică. Domnul Aurel Sfe-tea, dirigentul filialei din Ciacova, a băncii Timișana a dăruit 20 coroane pentru biserica românească din Ciacova, drept răscumpărare a felicitărilor primite cu prilejul căsătoriei dsale.

Pentru acest dar se exprimă și pe această cale sinceră mulțumită marinitimosului donator. Ciacova 23/VII Dr, Iuliu Coste avocat preș. comitetului parohial.

x Sanatoriu »Liget« a Drului Iakob în Budapesta primul sanatoriu pentru boale interne din Europa, dispune de toate mijloacele de vindecare și laborator pentru examinat. Mii de diabeți, reumatici, bolnavi de splină și de inimă, cari pînă acum au cercetat sanatoriile din străinătate, acum vor găsi institut corespunzător aici în țară, așadară această instituțiune culturală cu poziție admirabilă împlinește și un gol. Sala cea mare a mașinelor mecanice de vindecare a sanatorului este provăzută cu mașini după sistemul Zanpre și cu scâlzi aeriene.

x Când cumpărați ochelari, a dresați-vă la magazine cari au în vedere nu numai interesul bănesc, ci vă spun sincer dacă e lipsă și de consultație medicală. Pentru ținerea strictă a acestui principiu și pentru serviciul conștiințios, recomandăm prăvălia de articole optice Seelenfreund Sándorné, din Kluj-Kolozsvár piața Jókai 2. unde găsiți termometre, grade, binocle, ochiari, barometre de prima calitate. Reparaturile se fac cu pricepere și grabnic.

x Experimentele medicale dela clinica din Würtzburg, care e una dintre cele mai de seamă institute științifice ale Germaniei, au ajuns la următorul rezultat. «Apa minerală Frantz Josef e mijloc purgativ sigur și nu produce nici o perturbăție. Apa purgativă Franz Josef aduce scaun fără dureri, chiar când se aplică la stomacuri senzibile». Când cumpărăm să cerem cu toată hotărîrea apa purgativă veritabilă și să nu primim alte medii purgative de efect mat neînsemnat.

? : Dentist român în Arad. :
VIRGIL MUNTEAN
 :: Szabadság-tér No. 3. :: ?

Cronica socială și artistică.

Serbările culturale din Reghin. Joi s'a ținut în Brașov o ședință a comitetului Societății pentru fond de teatru român. Intre altele s'a discutat asupra programului festivităților, ce se vor da cu ocaziunea adunării generale din Reghin, la 15/28, și 16/29 August. În 15/28 August după prânz, dela 3—5 va fi o serbare populară cu: teatru, cântări în cor (corul S-tul Nicolae din Brașov), declamațiuni și jocuri naționale, în costume din acea localitate. Seara va fi concert, dat de corul bisericei Sfântului Nicolae din Brașov, sub conducerea dlui Gh. Dima și cu colaborarea bursierilor Societății, a dlor Ionel Crișan și Ștefan Mărcuș. În 16/29, seara, va fi teatru — (o dramă și o comedie) — de diletanți, din Brașov și Reghin, supt conducerea și colaborarea d-lui A. P. Bănuțiu, directorul artistic al Societății. După teatru va fi danț.

«Astra» la Cămpeni. Despărțământul Abrud-Cămpeni al »Astrei« e convocat la Cămpeni pe ziua de 7 August n

ECONOMIE.

Plata granelor din Aradul-Nou

5 Iulie 1910.

S'a vândut azi

grâu 200 mm.	8.50—	9—
orz mm.	5.30—	—
ovăș mm.	6.30—	—
secară mm.	6.50—	—
păpușoi 200 mm.	5.30—	5.40

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 kg

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 5 Iulie 1910.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul

Orlu nou

De Tisa — — — — —	20 K.	60
Din comitatul Albel — — — — —	22	90
De Pesta — — — — —	20	40
Bănățianesc — — — — —	20	70
De Bacica — — — — —	23	40
Secară de calitate I. — — — — —	14	20
Orzul de nutreț, calitate I. — — — — —	12	75
Ovăs de calitate I. — — — — —	14	10
Ocuruz — — — — —	11	—

Posta Redacției.

Curios. Contele Tisza e hotărît să răspundă părintelui Mangra «în care s'a înșelat amar, cum a declarat lui Mefisto, care l-a rugat să-i pună la dispoziție notele stenografice ale viitorului său discurs ca să le traducă...

G. G. P. (Brăila). Adresa d-lui B. e «Băile Govora».

Posta Administrației.

Ioachim Ioan Podele. Aveți de plătit 3.50 până 15/VII. 9.10.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

«Tribuna» institut tipografic, Nichin și cons.

„Wällischhof“ sanatoriu

aranjat după sistemul Dr. Lahmann, cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietitice (1 oră și jum. depărtare dela Viena) în regiune romantică și sănătoasă. Posta și telegraf:

Maria Enzensdorf (bei Wien)

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Credit pe ipotecă, pe cambliu și pentru oficianți mijlocește

Herzog Sándor

A R A D,
 str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

„MINERVA“
Însoțire de conzum și valorizare în
Cincul-mare (Nagysink).

CONCURS.

Direcțiunea însoțirii de conzum și valorizare »MINERVA« publică concurs pentru ocuparea postului de **conducător** al prăvăliei sub următoarele condițiuni :

1. Considerînd că însoțirea e la începutul activității, se fixează provizor pe anii 1910 și 1911:

a) remunerație lunară de cor. 60—
 c) cuartir constatator din 2 odăi 1 cămară și pivniță în localul însoțirii, precum și luminat și încălzit.

b) 1/2% din circulația vânzării,
 2. Incepînd cu 1 Ianuarie 1912 — amăsurat prestațiunilor conducătorului — salariul se fixează la suma de cor. 100 lunar, pe lângă emolumentele de sub pct. 1 lit. c.

3. Dela concurent se recere:
 a) să dovedească prin atestate că e capabil a conduce o prăvălie mixtă;
 b) să cunoască limbile română, maghiară și germană,
 c) să depună cauciune în valoare de Cor. 4000,
 d) să se prezinte în persoană înainte de expirarea concursului.

Rugările scrise cu mîna proprie și provăzute cu atestatele de serviciu, atestatul de botez, eventual și alte documente sunt a se trimite cel mult pînă în 30 Iulie st. n. 1910 la adresa: »Armonia« *cassă de economii în Nagysink.*

Postul e a se ocupa în 15 Sept. 1910. *Cincul-mare*, în 15 Iulie 1910.

Direcțiunea.

O fată dela țară de vîrstă mijlocie și destul de frumoasă, avînd o zestre de 32 mii coroane, ar vrea să se căsătorească cu vreun profesor, medic, preot sau oficianț român de aceeași vîrstă. Ofertele să se scrie ungurește și sunt a se adresa în decurs de 2 săpt. la administrația ziarului supt »Ochii negrii Sidonia«.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii »VIITORUL« societate pe acții în Ocna-Sibiului publică prin aceasta concurs pentru ocuparea postului de **contabil**.

Dela reflectanți se cere:

1. Să dovedească cu atestat că au absolvat o școală superioară de comerț cu examen de maturitate și

2. Să posedă pe lângă limba maternă cel puțin limba maghiară în scris și vorbire. Salar 1200 cor. anual și tantiema statutară.

Cererile au să se înainteze pînă cel mult în 15 August 1910.

Postul va trebui ocupat imediat după alegere.

Reflectanții cu praxă vor fi preferiți.

După un an de probă urmează definitivarea.

Ocna, la 12 Iulie 1910.

Direcțiunea.

CONCURS.

»Mugurul« *însoțire economică comercială din Elisabetopol*, publică concurs pentru ocuparea unui **post de contabil**.

Salar K 1400—

Dela recurenți să cere să fi absolvat vre-o școală comercială superioară și să dovedească cu atestat dela vre-o întreprindere comercială, că au praxă de contabilitate. Cei cari pe lângă limba română posed și limba maghiară și germană și au praxă în comerțul cu produse agricole vor fi preferiți.

Cererile provăzute cu atestatele în original sau copie legalizată au să se înainteze pînă cel mult în 15 August st. n. 1910.

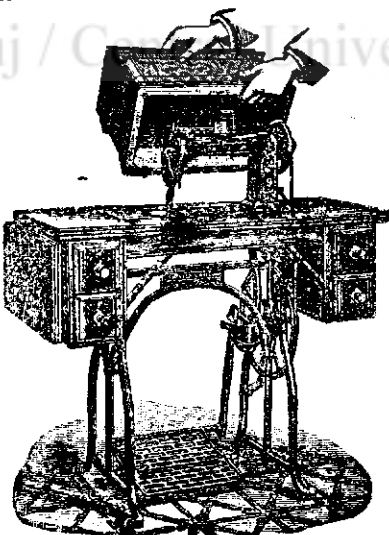
Postul va trebui ocupat imediat după alegere.

Elisabetopol, (Erzsébetváros, Kiskükülő-m) 20 Iulie 1910 st. n.

Direcțiunea.

CUMPĂR în ori-ce cantitate flori de friguri, soc, frunze de măsălarniță, bolondaică, ciumăfae, rădăcini și frunze de mătrăgună, fie verzi, ori uscate precum și gândaci de frapțan. **Farmacia lui SZOKOLY SANDOR, Arad** (vis-à-vis de biserica sârbească). —

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut și biciclete din Ungaria-de-sud.

Distins în Timișoara la anul 1891 cu marea medalie de argint.

Fondat în 1880.

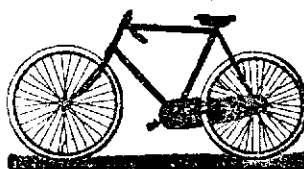
Reinhold ZOLLER măestru mechanic **FEHÉRTEMLON** Schillergasse 8. lângă „Burg“.

Își recomandă on. public din

loc și provincie marele său atelier mechanic unde se repară tot felul de **mașini de cusut și biciclete**. Ține în depozit tot-felul de **gramofoane și plăci**.

Ține în depozit cele mai bune biciclete noi, mașini de cusut și obiecte de casă și industrie, așa d. e. părți singurătore de mașini și biciclete.

Prețuri moderate Serviciu prompt.

Fluid pentru turiști de Kwizda.

Marca de scutire a șerpelui.

Mijloc aromatic probat de frecat pentru întărirea și câștigarea puterii vinelor și mușchilor, contra podagrei, reumei, ischiășului, junghiurilor în coaste etc. pentru turiști, vînători, bicicliști și călăreți ca mijloc de întărire și re-ăstigi-garea puterilor după drumuri obositoare.

Prețul unei 1/2 sticle cor. 2— 1/2 sticlă c. 120, veritabil se capătă în farmacie. Catalog de prețuri gratis și franco se capătă prin depozitul principal:

Franz Johann Kwizda, farmacist, liferantul curții ces. reg. austro-ungare; reg. române și reg. bulgare. Kornenburg bei Wien g.

O fată dela țară

de vîrstă mijlocie, muncitoare și cu o zestre de 30 mii de coroane, dorește să se mărite cu un profesor, avocat, preot, medic, eventual vre-un funcționar mai bine situat, de vîrstă corespunzătoare. Sînt preferiți exclusiv bruneții. Ofertele sunt a se scrie în limba maghiară în decurs de 2 săptămâni la administrația acestui ziar supt »Mîna dreaptă Mărioară«.

ANUNT.

Caut

O păreche de români harnici

bărbatul să fie ca logofăt la moșie, iar femeea lui să știe a conduce cu pricepere gospodăria. Informațiuni la **N. Lupan**, București, Calea Victoriei 24.

ANUNȚURI!
 se primesc cu prețuri moderate la administr. »Tribunel«.

Caut un candidat de advo

cu praxă pe 15 August sau 1 Septembrie

Dr. TOMA CORNE avocat în Sighișoara — Segesvi

Lucza József

atelier cfaimic pentru curățitor hainei Szeghedin (Szeged) Laudon-u. 1

PRIMEȘTE:

vopsirea și curățirea hainelor bărbătești, femeiești, de copii și preoțești, postav de mobile, halne de doliu — mai departe primesc curățirea penelor de pat, cu mașina prin ce își redobîndesc culoarea albă și uscățimea originală și vor fi scutite de praf. Comandele din prov. se efectuesc imediat și pr.

Căsătorie.

Un tânăr comercianț român, proprietarul unei prăvălii de mul rang, în valoare de 50 mii de cor. existență sigură, într'un centru oraș al țatului, caută spre căsătorie cunoștința unei *anișoară* ori *văduvd*, din familie bună cu estre acceptabilă! Numai reflectantele serse sînt rugate a se adresa la administrația Tribunei supt »N. C. 1871«. Discreția garată.

ANUNT.

La proprietarul Ioan Popescu Magyarád se află de vânzare în cvant mare și mic:

vin vechiu și nou de Măderat.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA

1909		1910.	
13 Iunie.		5 Iunie.	12 Iunie.
ACTIV			
121483490	87295990 Reserva metalică Aur	126337832	126221786
1435466	34187500 " Trate Aur	1854220	1875511
56417533	Argint și diverse monete	68857850	66806871
29309818	Portofoliu Român și Străin	26758627	26647491
11999825	(") Impr. pe ef. publice	11999876	11999876
15190531	" " " " In cont cor.	14798943	14798943
3161621	Efectele Capital. Social	3116121	3116121
5973935	Efectele fondului de rezervă	6001378	6001378
704933	" " " " amortizarea imob. și material	713031	713307
816120	Imobili	837072	843055
107532090	Mobilier și Mașini de Imprimerie	107230050	107087800
—	Cheltueli de Administrațiune	—	—
29369450	Deposite libere	36169923	37787649
9878421	" " & provisoriu	43356	1414673
393273233	Conturi de valori	404718279	405614461
—	Conturi diverse, Sold.	—	—
12000000	PASIV		12000000
26650782	Capital	12000000	12000000
3923808	Fond de rezervă	28352686	28352686
241290040	Fondul amortizării imobilelor și material	4180436	4180436
—	Bilete de Bancă în circulațiune	251157330	25114610
1876513	Profitori și perderi	—	—
107532090	Dobânzi și beneficii diverse	1797777	1878929
—	Deposite de retras	107230050	107087800
—	" " & provisoriu	—	—
393273233	Conturi diverse, sold	—	—
—	—	404718279	405614461

Scomptul 5%. *) Dobânda 5 1/2%.

NIKOLIN - Timișoara -
(Centru).
str. Takarékpéztár 4.
Articole de coafură specială.

Chignone, împletituri, turbane, plete, transformații, peruce, bandouri.
Specialității de parfumerie, garnituri pentru curățitul mânilor, noulăți de piepteni, orno și antrepozite pentru păr.
Mare depozit în articole de toaletă, ape de păr, pudră.

— **Atenție!** în poștă se efectuează prompt. Prețuri din B curent gratis și franco.

Se efectuează prompt. Prețuri din B curent gratis și franco.

Se efectuează prompt. Prețuri din B curent gratis și franco.

Se efectuează prompt. Prețuri din B curent gratis și franco.

Henrik (Sngyal 7).
strada A. un pentru mașini și
armă, pentru case și
furnice.
— **Telefon 184.**
— **Prețuri ieftine!**
— **Liste și prospecte de prețuri se trimit gratis. ::**

rebitscher Sándor
strungar
PANCSOVA, Gizella-utca
vis-à-vis de hotelul KONTILOVITS.

Primește spre efectuare și reparare toate lucrurile ce aparțin acestei branșe, și recomandă neguțătorilor dopuri pentru buți, în orice mărime, pregătite din material excelent.
Ține în depozit în abundență mare totfelul de articlii pentru fumători, ghergheturi pentru lucrul de mână etc. etc.
Serviciu prompt. Obiecte admirabile.
— Prețuri ieftine. —

Frideric Hönig turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor
Arad, strada Rakoczi Nr. 11-28. Fondat la 1840.

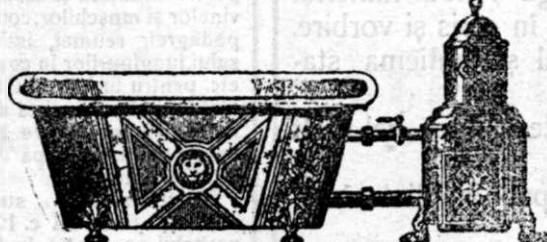
Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că lașă cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiași tare și cu șunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror întrebuințare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clătine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învărti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire nelsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Telefon 184. Premiat de mai multe-ori. Telefon 184.
CARL PIFFL Prima fabrică de obiecte de metal
Timișoara-Elisabetin. — Temesvár-Erzsébetváros. — Hunyadi-u. nr. 14.
Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scaldat, de șezut și pentru copii, — seaune pentru scaldat încălzitoare și vane
de scaldat după cel mai bun sistem (sistem propriu). Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte obiecte de metal: precum ciubere, ulcioare și căni.
Catalog de prețuri la dorință gratuit.
Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tăbliță cu numărul casei și cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Conduct pentru apă, aranjări pentru baie și closete engleze cu neîntrecutul aparat „Temes”.
Acoperi de case și turnuri, globuri și cruci. — Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

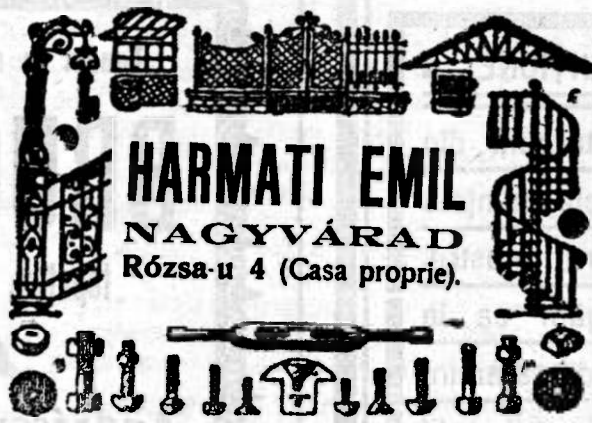
KLINGE ANTAL

pictor bisericesc și de icoane sfinte.

Nagyvárad, Szent János-u. 11.

Pregătește gratis tot felul de planuri pentru iconostase și plafoane bisericești.

Atelier de lăcățerie și tesuit, fierărie etc.

HARMATI EMIL
NAGYVÁRAD
Rózsa-u 4 (Casa proprie).

Pregătește tot felul de lucrări cu fier pentru zidiri și lucrări de lăcățerie și anume: ventilatoare patentate la ferestri, închizători, parasoale, porți cu gratii

patentate ce se pot constrânge și întoarce în laturi, șaluzine de scânduriță sist. Esslingen, șaluzine de oțel și pânză, pregătitor specialist de vetre de flert, vâlăle pentru a-dăpatul porcilor și a vitelor, apeduct și lucrări de instalație electrică. Telefon nr. 355. Serviciu prompt.

Cîteva cuvinte asupra boalelor secrete!

Trist, — dar în realitate adevărat că în vreme de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt curățați și cari în urma ușurîței din tinerețe și din deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca aceste stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri și vindecare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva cărui omni să-și încredinteze fără teamă, fără sfială și fără încredere necazurile or secrete. Dar nu e de ajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și să-și adreseze unii astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea asupra acestor stări bune sexuale și știe a ajuta și morților ce deja eventual există, atunci apoi va exista existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e instituitul renumit în toată țara al Dr. PALOZ, medic de spital, specialist, (Budapesta VII, Rákóczi-ut 10), unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde stările și suferințele trupești ale bolnavului se curăță, unde se înțeleg, tot organismul iuse eliberează de materile de boală, chinurile sufletești i-se li-

beră. Pentru conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOZ vindecă deja de ani de zile repede și răpădă cu metodel lui propriu de vindecare, chiar și suferințele cele mai negleșite, ranele sifilice, boalele de țevă, bișică, nervi și șira spinării, începuturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilicilor, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, înțele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată. În ceace privește cura, depărtarea nu este pledecă, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înălțura numai marca de răspuns). Limba română se vorbeste perfect. După încheierea curei, epistolele se vor da ori la dorință se retrimit fie-că-uta. Institutul se îngrijeste și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Dumineca până la 12 ore a. m.) Adresa: Dr. PALOZ, medic de spital, specialist, Budapest, VII., Rákóczi-ut 10.

SZATMÁRI KŐIPARGYÁR

— HARKÁNYI EDE —
sculptor și pietrar în
— SZATMÁR-NÉMETI. —

Lucrări: Sculptură și monumente, altare amvoane, grilaje, bazine, statuete, rugi, cruci, pietre pentru mormînt, etc. etc.

Clasa arhitectonică: Canouri, mauzolee, poduri, scări balustrade, pavagii ș. a.

Clasa de morărit. Pietre de moară franceze, rîjniți pentru sămânță și sare, tocile etc.

Numai lucrări de gust și execuție specială, pe lângă prețurile cele mai convenabile.

Se fac gratuit desenuri, rezervându-se dreptul de proprietate. — Vă rog să fiți atenți la firmă. —

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta a 1896.

Turnătoria de clopote. Fabrica de scaune de fer pentru clopote, alui

ANTONIU NOVOTNY - FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurîță în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lătore fiind astfel scutite de crepare. Sunt recomandate CLOPOTELE GĂURITE de dânsul întreg cu deosebire ventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai răsunător, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sîră stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. Prețuri-ourante ilustrate gratis.

HERKULES MOTOR VALLALAT
BUDAPEST, V. VACZI-UT 30.

ELŐRENĐŰ SZIVÓGÁZTELEPEK ÜZEMKÖLTSÉG. LŐERŐ ÓRÁNKINT KB. 1½-2 FILLÉR ÜZEMZAVAROK KIZÁRVA. ÁRJEJYZÉK INGYEN.

HERKULES MOTOR VALLALAT
BUDAPEST, V. VACZI-UT 30.

LOPOS GYULA

— fabricant de accesorii de gimnastică în —
Budapesta, III., Zsigmond-u. Nr. 114 (în edific. gimnaziului) (Telefon Nr. 113-44).

Distins cu recunoștința prin rescriptul ministerului de culte și instrucție publică sub Nrul 109,541/904 pentru accesoriile de gimnastică expuse cu ocazia adunării generale învățătorești a VI. În expoziția teritorială din 1907 la Pécs, Cincibiserici distins cu medalie de aur.

fabricant de diferite aparate de gimnastică și șvedeze. La cerere trimite gratuit prospecte de prețuri. —

Cea mai ieftină sursă pentru cumpărat

Săpunuri

pentru gospodărie, săpunuri de toaletă, parfumuri, și orice articole pentru spălat.

Luminări

de stearină și ceară pentru biserici; e fabrica de săpun a lui

Lorencz Károly,
Arad, Str. Forray p. Nádasy.

ATENȚIUNE.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde a-ți cetit aceste anunțuri. -:

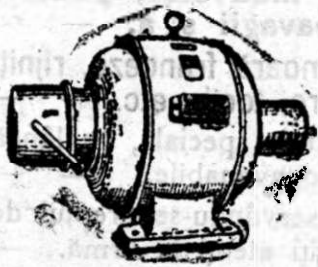
Telefon Nr. 991.

Cea mai ieftină sursă pentru cumpărarea de motoare — electro-dinamice e fabrica electrotehnică —

HINTERSEER és BARTH

Timișoara-Józsefváros, Rozsa utca Nr. 47.

Avantagiile fabricațiilor noastre. Efect mare, buciom — cu giulele, neînsemnată consumație de curent. —

Primim repararea specială a motoarelor electrice și mașinilor dinamice de orice fabricație. Micilor industriași l ferăm garnituri întregi de mașini pe lângă avantajoase condiții de plată. Prospect și prețuri curente, referindu-vă la ziarul acesta se trimite gratis și franco.

Telefon Nr. 991.

IGNA DEMIAN

coloratură de baine, curățitorie chimică, și mașină cu aburi de spălat rufe albe în

UJ-SZENT-ANNA.

Colorez (văpsesc) și curăț chimic: tofelul de vestminte bărbătești, femelești și copilărești, pardesii și paltoane, în întregime fără nici o desfacere, stofe pentru mobile, perdele, dantele, broderii, mănuși, borangi-curii etc. În rufăria mea, ajustată bogat, se spală curat ca zăpada, fără materii mistuitoare, în deosebi gulere și manșete, cămăși bărbătești, etc., cari prin mașinele mele de călcat ajung la un luciu încât nu se pot deosebi de cele mai noi. — Comandele cu posta se expediază punctual și cu acuratețe.

Filiala în Arad, la

Iosif Ștefan, pe piața Tököly.

(în casa bisericii române).

Fondat în anul 1882.

Telefon No. 688.

BRUCKNER LIPOT

tapețier, decorator și fabrică de mobile în

ARAD,

Andrássy-tér, tér palatul Neumann.
(Lângă cofetăria Matzky).

Recomandă mobilele sale propriu pregătite, solida și de o execuție elegantă. *

Pentru camere de dormit dela 190 florini.

NEUSCHLOSZ BUTOR Sufragerie (prinzitor) dela 140 florini.

Garnituri de salon, dela 95 florini.

Prețuri de cumpărare :: convenabile. ::

Se vind exclusiv MOBILE din lemn tare și vestit **NEUSCHLOSZ.**

Furnisorul asociației căilor ferate ungare. Atelier de I-u rang.

"Villa „Danilă Valușescu“

Herkulesfürdő — Băile Erculane

Edificiu nou uscat, în fața soarelui.

Aranjament modern pentru familia și persoane particulare.

Serviciu prompt.

Prețuri moderate.

MAJOROS JÓZSEF

fabricant de trăsuri

Lugoș, Str. Andrei Nr. 3

Magazin permanent de trăsuri noi — prefăcute.

Reparaturi și lucrări din lemn.

Lucru bun, solid și conștient.

KRAUSZ HENRIK

Budapest, IV, Veres Pálné u. 40.

Trimite mașini de prima calitate SINGER pentru 80 fl. cu suveică centrifugală 40 fl., mașini de cusut centralbobin 45 fl., mașină de cusut cu 5 sertare și suveică în roată pentru 55 fl., mașini centralbobin cu suveică capitară — pentru 65 floreni. —

Biciclete cu totul noi 50 fl., cu frână liberă 60 fl., deasemenea mașini industriale foarte ușoare, cu bani gata.

Vanzătorii au scadență la preț, prospecte gratuite și fr. Corespond. în limba magh. și germană.

CANARINI!

☞ Cele mai frumoase cântărețe moderne ce cântă

ziua și la lumină. Cântăreață tină 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

Onătoare 1, 2, 3 și 4 fl., după soi. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine măi-muțe și câini de soi se

capătă înainte trimițând 20 fl. Pentru ajungerea comenzilor la loc în viață se garantează. — Comenzile se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

MAGAZIN DE MOBILE**HACKER JOZSEF**

Simplă artistică pentru edificii și mobile, în LUGOȘ, Str. Făgetului Nr. 91.

Primesc ori-ce lucrări pentru aranjamente de magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă livrare promptă și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Schimb de local.

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că

Atelierul meu de lăcătarie artistică

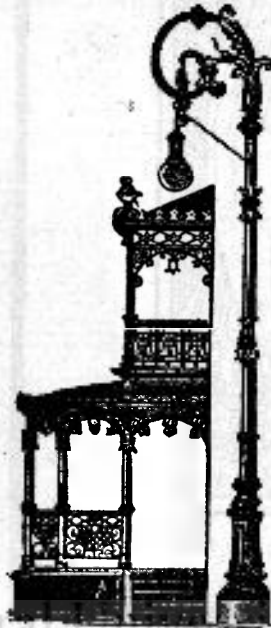
pentru edificii se află începând cu 1 Martie în noul local din strada Bachgasse Nr. 11.

Prin introducerea uzinei electrice și a mașinilor ajutătoare sunt în plăcută poziție de a putea satisface și celor mai mari cereri, oferindu-mi serviciile pentru toate lucrările de lăcătarie, edificii, instalații de apaducte și latrine, precum și orice lucrări și reparaturi ce cad în această branșă.

VICTOR DRODTLOFF,
lăcătar,

Oradea—Nagyszében—Hermannstadt, Bachgasse Nr. 11.

Instalații de vile, biserici, etc. — Cele mai bune accesorii pentru lăcătarie. — Ferești de fier și oțel pentru fabrici, magazii și școli. — Prospecte complete de prețuri și informații gratuite.

Atrag atenția onoratului public asupra atelierului meu de **spălătorie și culorare chimică** existent de peste

50 de ani

cea mai veche în ramul acesta.

Serviciu ireproșabil. — Prețuri conv.

FEICHTINGER J.

Kolozsvár

Str. Paris 5.

Telefon —.

„TIMIȘIANA” INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII
SOCIETATE PE ACȚII Fondată la anul 1885.

Centrala în Timișoara oraș (Belváros) Piața Balázs No. 1. (Palatul Mocsonyi).

Filiale în Buziaș, Recaș, Ciacova și Deta.

Telefon pentru centrală Numărul 510.

Telefon pentru „STANDARD” No. 1028.

Capital propriu 1,500 000 — Cor. — Depuneri . 4,000.000 — Coroane.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele. — Administrează depuneri cu casete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4¹/₂% și 5% interese, fără nici o detrager.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10,000 Coroane, după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Administrează agentura generală pentru

Ungaria de sud a societății de asigurare

„STANDARD”.

STEFAN SLADECK IUN. FABRICĂ DE MOBILE

VÎRSET
strada
Kudritzer No. 44-46.

: Cea mai renumită :
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Versecz).

Pregătește mobi-
lele cele mai mo-
derne și luxoase
cu prețuri foarte
— moderate. —

Mare depozit de pian
excelente, covoare, per-
dele, țesături foarte fine
— și mașini de cusut. —

ANUNȚ.

Aduc la cunoștința onoratului public
că am cumpărat și urmez conducerea

prăvăliei de coloniale Koffman

aranșată de nou și prefăcută din colțul străzii Forray
piața Tököly. Aducând aceasta la binevoitoarea cunoștin-
a publicului, trebuie să-i atrag atenția că pe baza cunoștin-
țelor de zece ani petrecut în magazinul lui Guttman
sunt în plăcuta poziție ca se servesc cele mai bune articole
pe lângă prețuri ieftine și serviciu culant, câștigând
aceasta mulțumirea clientelei.

Așteptând binevoitorul
sprijin semnez cu stimă :

Stein Mór,
negustor de coloniale

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318.

Atelierul special de reparat
al renumitelor firme:

Schmerek E

— Temesvár-Józsefváros, Bornáz-u. 14. —

Primește tot felul de reparări și transformarea mo-
toarelor cu benzină, gaz și ulei brut, absorbitoare
de gaz, locomobile cu benzină și ulei brut și Arla-
puri p. trierat. Bastimente cu benzină, pompe-motor.
Mașină de fabricat gheață. Montări specialiste de
mori cu prețuri moderate, precum și reparări de
automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit
de articlii tehnici. Fișile magnetice. Unsoari. Material
de condensatoare. Arzătoare cu acetilen. Material
pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de
prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios
— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318. —

Telefon 594.

Telefon 594.

Institut de împrumutat pânze de dril și saci.

BRAUN MIKSA

negustor de fulor în și urzică.

ARAD, Piața Boros Béni Nr. 1.

Depozit pentru desfacere :

Saci	Fulor	Sfori de totun
Pânze	Sfori pentru vie	Pinză de impac.
Valtrapuri	Sfori p. saci	Rețele de paturi
Asternuturi	Spagat p. pachete	Saci p stors strug.
Fringhii	Sfori de legat	Fringhii p. snopi.

Cumpăr și vând saci de făină și țărițe, folosiți.

Prima fabrică de calapoade și calupe

— (Első kolozsvári kaptafa és sámfagyár) —

:- Cluj-Kolozsvár, Kis Szamos-u. Nr. 5. :-

Recomandă **calapoade** și **calupe** foarte
bune, pregătite din lemn excelent uscat, pe care se
pune un pond

deosebit. —
Comandele din ::
provință se execută
pe lângă rambursă
prompt și cu prețu-
rile cele mai ieftine.
Serviciu excelent.

Halmai József, fost adjunct la notarul public
Strausz Gyula, regesc din Boroșineu, și
fost oficiant de bancă. —

Cancelaria Inregistrată

Halmai și Strausz,

pentru mijlocirea împrumuturilor de bani,
vînderea și cumpărarea de averi mobile și imobile.
Agentura principală a inst. de asigurare „Phoenix”.

Mijlocește : împrumuturi hipotecare (pe
intabulare) și amortizaționale (pe mai mulți ani).

Se angajează : pentru răscumpărarea (con-
vertarea) de împrumuturi hipotecare, de la
procente mai mari la mai mici.

Mijlocește : cumpărarea, vînderea, schim-
barea și esarendarea de averi mai mari
pămînturi, etc).

Primește : manipularea (conducerea) case-
lor de închiriat pe lângă remunerațiuni care
se poate de minimale.

Mijlocește : vînderea, cumpărarea și schim-
barea de căși particulare, căși de închiriat și vînd.

Primește : parcelarea și colonizarea ave-
rilor imobile (pămînturi).

Telefon Nr. 726. Adresa telegrafică : Halmalstrausz.

Correspondență se poate face și în limba română.

Arad, (str. bisericii) Weitzer János-u. Nr. 9.

în partetul edificiului nou a școlii de fete.

Cu deosebită stimă : **Halmai și Strausz.**

„LANER“ cremă neunsuorasă.

Cel mai nou product igienic pentru curățirea părului și înfrumusețarea lui. Înlătură petele galbene, bucele pricinuite de înfierbânteli, sgrăbunțe și alte necurățenii de piele.

Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.

1 teglă 1 coroană.

„Laner“ pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos, care acoperă încreșturile și e cu totul nesticăcioasă. In culorile: roza, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„Laner“ săpun 1 bucată 60 fileri.

„Laner“ pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„Laner“ apă pentru gură Bună pentru dinții scorburoși și gingiilor bureșoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1-60; jumătate sticlă, 80 fileri.

„Laner“ esență pentru păr Excelentă pentru înlăturarea măreței și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri

„Laner“ pomadă pentru creșterea părului. 1 teglă 4 coroane.

„Laner“ vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet or în blond părul sur și cărunt. Nereușita colorii e exclusivă. La comanda să se noteze că părul încăruntit în ce culoare să se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„Laner“ apă care face părul blond Pentru a vâpsi în timp scurt, în băl, auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Diarectă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacierilor numai „Preparatele lui Rudolf laner“ leșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpa la

Farmacia „Maria ajutătoare“ a lui Rudolf laner, Temesvár, Gyárváros Fő-ut 70.

Capital societar K 150.000.—

Telefon No. 20.

„LUNCANA” INSTITUT FINANCIAR SOC. PE ACȚII IN MARGHITA (COTT. BIHOR).

Și a început activitatea în 1 Iulie n. a. c.

Se ocupă cu toate operațiunile de bancă. Acoardă împrumuturi cambiale cu cavenți, hipotecare, de cont-curent, etc.

Primește depuneri cu 5 și 5 1/2% după mărimea sumei și durata depunerii. După depunerile instituțiilor culturale dă 6%.

Darea după interese o plătește institutul.

DIRECȚIUNEA.

Dipl. de onoare Lovrin 1902.

Medalia de aur Timișoara 1891.

SZUBOTHA SANDOR

pregătitor de odăjdii și adjuturi bisericesti.

Intemeiat la 1883

Telefon pentru comit. și oraș 498.

Liferantul excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-CETATE

in colțul străzii Lonovics și Jenő főherceg, vis-à-vis de hotelul «Hungaria».

Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevoitoare atât a preoțimii cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru biserici capele, sau societății de înmormântare

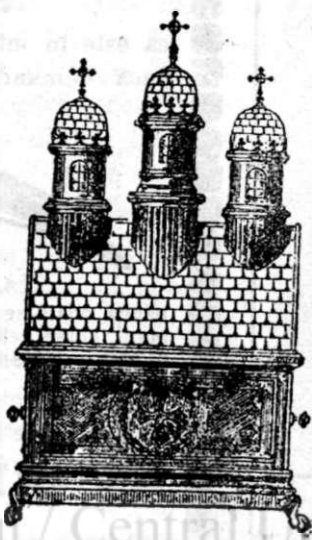
odăjdii, steaguri, cruci, statue

- sau altfel de adjusturi bisericesti -

tot astfel marele său asortiment pentru materiale — necesare la formarea adjustărilor bisericesti. —

Pentru liferările mele iau răspunderea.

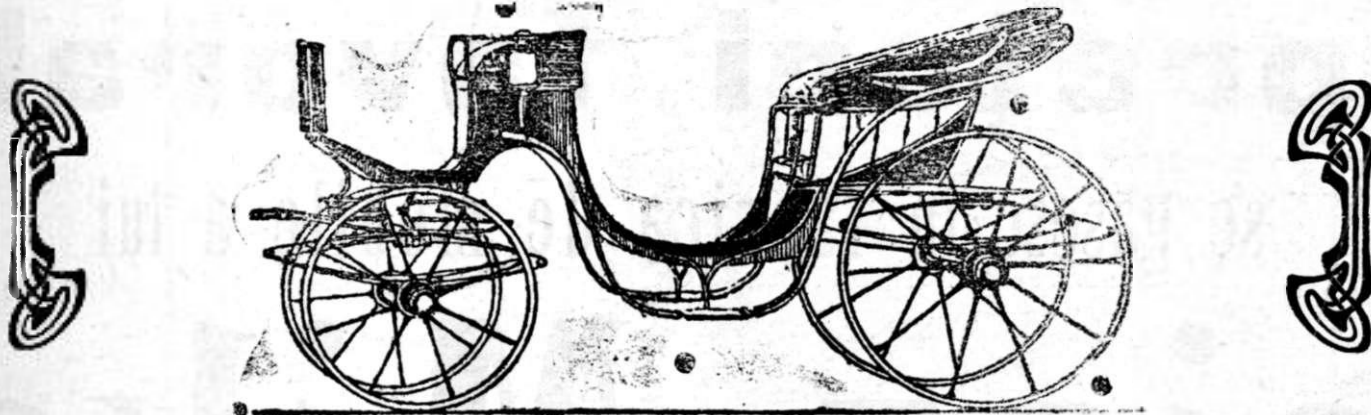
— Servesc bucuros cu catalog ilustrat. —

Rugăm on. public și îi atragem atențiunea asupra

trăsurilor

ce avem în depozit fabricate toate cu pricepere și cu specialitatea la care am ajuns în decursul muncii noastre de mai mulți ani și a perfecționării mele în KÖLN. Prospecte cu prețuri trimitem după dorință.

Cu deosebită stimă:

Kovács și Thomay, Arad, Kossuth-utca 2.

Atențiune!

SINGURUL INSTITUT DE ASIGURARE
 :: ARDELEAN ::

TRANSSYLVANIA

Str. Cisnădiei 5. **SIBIU.** Str. Cisnădiei 5.

Recomandă

Asigurări împotriva focului
 pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile,
 etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai ieftine și în cele mai favorabile condiții, cum și

Asigurări asupra vieții

(pentru învățător și preoți români gr.-or. și gr. cat. dela așezămintele confesionale cu avantajul deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului; asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, și asigurări pe spese de înmormântare, mai departe asigurări de accidente corporale, contra infracției (furt prin spargere) și asigurări de pagube la apaducte.

Prospecte în combinațiunile cele mai variate se trimit și se dau gratuit, ori-ce informații în biourile Direcțiunii, strada Cisnădiei Nr. 5 și la toate agentu ile.

Persoane versate în achiziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului în condiții foarte favorabile.

Atențiune!

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA sculptor și meșteșugăru pietrei

Atelierul central al fabricii: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József út 25.

Cancelarie Centrală:

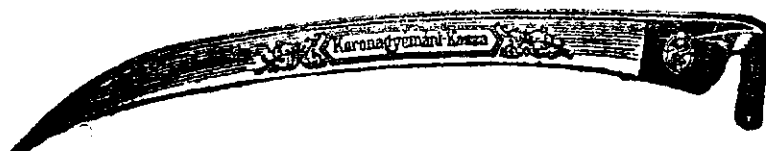
Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

Să ne credeți

că este în interesul D-tre,
 dacă comandați — — coasa „Koronagyémánt“

Cu coasa „Koronagyémánt“

bătută odată se poate cosi ziua întreagă și deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele sau moi nu se găsesc între ele. Pentru trăinicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. — La comanda de 10 buc.

Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2- 2-20 2-40 2-40 2-60 cor. una se dă rabat. —

Comanda se pot face prin trim. banilor înainte sau pe lângă rambursă la

Lengyel Testvérek magazin de coase „Koronagyémánt“
 Kaposvár, Fő-utca 22 T.

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba. în Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.